

Upravništvo, Ljubljana, Puccinjeva ulica 3.
Telefon št. 11-22, 11-23, 11-24
Inseratni oddelki: Ljubljana, Puccinjeva ulica 3 — Telefon št. 11-23, 11-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje
Italije in tujemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izjava vsak dan mnenj ponedeljka
Narodna mala mesečno Lir 12
za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 3, telefon
št. 11-22, 11-23, 11-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Il bombardamento di Malta

Gravi perdite nemiche in velivoli — Il numero dei prigionieri a Tobruk salito a 33.000

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 24 giugno 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 757:

Azioni locali di nostri elementi avanzati al confine libico-egiziano.

In seguito ad ulteriori azioni di rastrellamento nella zona di Tobruk il numero dei prigionieri è salito a 33.000.

Bombardiranje Malte

Hude letalske izgube sovražnika — število ujetnikov pri Tobruku se je zvišalo na 33.000

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 24. junija naslednje 757. vojno poročilo:

Na libijsko-egiptski meji lokalne akcije naših prednjih elementov.

Po nadaljnjih očistevalnih akcijah na področju Tobruka je število ujetnikov naraslo na 33.000.

V zraku nad Pantellerijo so se naši lovci

Nel cielo di Pantelleria nostri cacciatori hanno intercettato una formazione nemica superiore di numero e abbattuto in vittoriosi duelli, senza perdite, tre «Blenheims».

Gli aerodromi di Ta Venezia e Luka sono stati bombardati dall'aviazione dell'Asse: in combattimento la nostra caccia di scorta ai bombardieri distruggeva 8 «Spittfires». Un nostro aereo non è rientrato alla base.

Nel cielo di Pantelleria nostri cacciatori hanno intercettato una formazione nemica superiore di numero e abbattuto in vittoriosi duelli, senza perdite, tre «Blenheims». Gli aerodromi di Ta Venezia e Luka sono stati bombardati dall'aviazione dell'Asse: in combattimento la nostra caccia di scorta ai bombardieri distruggeva 8 «Spittfires». Un nostro aereo non è rientrato alla base.

Nel cielo di Pantelleria nostri cacciatori hanno intercettato una formazione nemica superiore di numero e abbattuto in vittoriosi duelli, senza perdite, tre «Blenheims». Gli aerodromi di Ta Venezia e Luka sono stati bombardati dall'aviazione dell'Asse: in combattimento la nostra caccia di scorta ai bombardieri distruggeva 8 «Spittfires». Un nostro aereo non è rientrato alla base.

Kako je bila pripravljena zmaga v Marmariki

Nemška sodba o sposobnostih italijanske vojne proizvodnje in italijanskega vojaka

Berlin, 24. junija s. List »Börsenzeitung« objavila naslednje poročilo iz Rima o bitki za Tobruk:

V marmariški bitki, ki se je razvila v četverdnevi Bir Hakeim, El Gazala, Tobruk, Bir el Gobi so zmagale italijanske in nemške čete, ki so sodelovale ramo ob ramo v čudoviti obrambi. V trdem delu sta italijanski in nemški generalni štab izdelala skupno načrte, ki so dovedli do pregaženja temeljev britanskega obrambnega sistema. Skupno so nato čete odprle prvo vrzel v obsežno britansko minsko polje pred Bir Hakeimom ter med Bir Hakeimom in Tobrukom. Sila, ki jo danes kažejo italijanske čete v libijski puščavi, ki so vzorno oborožene in opremljene, je sad mrlične čude del v času pred bitko, delovanja italijanskih tvornic in italijanskih ladjenic. Pred kakim mesecem je imela skupina nemških novinarjev priliko, da obišče veliko italijansko vojno tvornico. Med obiskom so mogli nemški novinarji ugotoviti moč in obseg italijanske vojne proizvodnje, namenjene za severno Afriko. Če se tankov so bile pripravljene v lopah in čakale na prebarvanje v skladu s pušavskimi barvami. V serijah so prihajali iz tvornice tudi tisoči topov. Kdor je to videl, lahko reče, da so narodi, katerih boga oprema je od prvega do zadnjega dne vojne izredna, kakor so tudi narodi, ki v razvoju konflikta ne morejo vzdržati poraza in stalnih izgub na terenu. Končno so narodi, ki svoj pravi značaj pokažejo šele v težavah, na katere naletijo. Oni razvijajo svoje sile in svojo voljo prav v odvisnosti in sorazmerju s temi težavami. Duce je vedno smatral italijanski narod za vztrajen in ta konflikt mu je to njegovo sodbo najbolj zgovorno potrdil. V izredno težki puščavi vojni, v zgočeni podnebju in v izredno težkih operativnih razmerah se je italijanski vojak zares izkazal takšnega, kakršni je: hraber, vztrajen, neutrudljiv. Maršal Rommel se je o italijanskem vojaku takole izrazil: Z največjim veseljem lahko izjavim, da se tako italijanska poveljstva kakor italijanske čete bori z običajno vredno vztrajnostjo, dosegajo povsod svoj cilj. Bratstvo v orožju med italijanskimi in nemškimi četami pa predstavlja temeljni kamen za končno zmago v tem napornem konfliktu.

O odmevih in vplivih tobruškega padca v anglosaškem svetu pišejo danes tudi nekateri drugi berlinski dnevniki. »Zwölf-Blatt« pripominja, da vso težino katastrofe primerno obeležuje dejstvo, da je agencija Reuter šele 24 ur po dogodku objavila vest o izgubi te pomorske trdnjave, kakor tudi dejstvo, da anglosaški listi iščejo vedno manj izgovorov za opravičilo težkega poraza. Njihova kritika vojnega vodstva je zelo ostra in brez slehernih oledav. Zanimivo je, da vsi listi brez izjeme zahtevajo kaznovanje krivcev. Londonski listi zahtevajo celo takojšen povratek Churchillja iz Washingtona.

Nekateri listi objavljajo izvešček iz članke »New York Tribune«, ki priznava naglo spremembo vojnega položaja in domneva, da bi mogla ta sprememba globoko vplivati na potek in značaj razgovorov Roosevelta in Churchillja v Beli hiši. Bliskoviti padec Tobruka bo razen tega po mnenju lista imel mogoč vpliv na celokupni politični in vojaški položaj, zlasti v Angliji.

Sodba nevtralcov

Lizbona, 24. junija s. Važnost in pomen zmage italijanskih in nemških oboroženih sil v Libiji prikazujejo portugalski listi v daljših komentarjih. List »La Voz« piše, da bo izguba Cirenaike imela za Angleže zelo neugodne posledice v vsem arabskem in sploh muslimanskem svetu. List »Journal de Noticias« opozarja na nasprotja v britanski propagandi tik pred zasedbo Tobruka. Vse, kar so Angleži pisali in govorili o Tobruku, so dogodki hrupno demantirali. General Vasco de Carvalho objavlja vojaško tolmačenje bitke v listu »Diário de Noticias« in prihaja do zaključka, da je bila to doslej največja tankovska bitka v tej vojni. Po njegovem mnenju ni nobenega dvoma, da bo izid te bitke odločilno vplival na nadaljnji potek vojnih operacij.

Madrid, 24. junija s. List »Arriba« piše, da je 16. t. m. britanska admiralteta v posebnem sporočilu objavila, da je konvoj, namenjen generalu Ritchieu, prišel na določeno mesto navzile izgubam nekaterih trgovskih parnikov, poročila osi pa so na-

sprotno zatirale, da se je moral konvoj, potem ko je utrpel večje izgube trgovskih in vojnih parnikov, vrniti na izhodno oporišče. Operacije v Libiji so po mnenju lista najbolj zgovorno pokazale, na kateri strani je bila resnica. Tobruk bi se mogel uprati le, če bi ga mogli Angleži oskrbovati z morske strani, kar pa bi mogli le tedaj, ako bi bili gospodari Sredozemlja. Padec Tobruka dokazuje, da omenjeni konvoj ni prišel, kamor je bil namenjen, to pa zopet dokazuje, da se je položaj v Sredozemlju v zadnjem času spremenil v korist osi. Tako je zopet enkrat potrjena resničnost osnih poročil in lažljivost britanskih komuniquejev.

Bern, 24. jun. s. Švicarski vojaški kritiki postavljajo v svojih komentarjih o dogodkih v Libiji tezo, da je Velika Britanija doživela poslednje poraze na kopnem zaradi izgube pomorske oblasti. Po mnenju vojaških strokovnjakov bodo morali sedaj Angleži takoj odstopati v velikem številu pomožne čete na Srednji vzhod, da bi bile kos položaju, vprašanje pa je, ali bodo konvoji prispeli še v pravem času. Dejstvo, da je tvegala admiralteta navzile velikem nevarnostim Sredozemskega pot za ohranjanje čete na Srednjem vzhodu, dopušča v tem pogledu utemeljene dvome. Naj bo pa s tem že kakorkoli, nobenega dvoma ni, da bo obnova 8. britanske armade zahtevala uporabo znatnih anglosaških rezerv vojnih potrebščin in ljudi. Razen tega bo ta obnova zahtevala močno tožajo, ki si je Angleži ne morejo več preskrbeti.

Carigrad, 24. jun. s. Padec Tobruka in umik angleške vojske proti egiptski meji sta zbudila v vseh turških krogi največje presenečenje, ker je tik pred tem britanska propaganda bombardirala Turčijo z najrazličnejšimi trditvami agencij in listov, da bodo Angleži odločno in do kraja branili to pomorsko trdnjavo. Ves ta nagli razvoj v škodo Angležev zbujal v turških krogih ironijo glede odporne nesposobnosti britanskih vojakov. List »İkdam« vidi edino razlago nepričakovanega uspeha oboroženih sil osi v nedvomni premoči in večji sposobnosti osnega poveljstva ter v večji vojni vrednosti osnih oboroženih sil. List opozarja tudi na izostanek angleških vojnih ladij pri obrambi Tobruka in zaključuje svoje poročilo z ugotovitvijo, da se v Sredozemlju pripravljajo temeljne spremembe položaja.

Tobruška luka

nepoškodovana

Berlin, 24. jun. d. S pristojne nemške vojaške strani je bilo objavljeno, da so pri padcu tobruške trdnjave prišle tamošnje pristaniške naprave skoraj docela nepoškodovane v posest osovinskih sil. Ko so osovinske čete zasedle Tobruk, je bilo v luki še nekaj manjših britanskih ladij, ki so bile takoj zasežene. Majhna britanska topničarka se je ob vdoru osovinskih čet v tobruško luko pripravljala, da bi pobeignila iz luke, skupaj z nekaterimi majhnimi transportnimi parniki, to namero pa so osovinske sile preprečile s topniškim ognjem. Dobro merjeni strel osovinskega topništva so vse ladje, pripravljajoče se za beg iz luke, potopile ter ujele britanske čete, ki so skušale pobeigniti na morje. Po izjavah britanskih vojnih ujetnikov, ki so po osvojitvi Tobruka padli v roke osovinskih sil, bi morale biti pristaniške naprave med padcem trdnjave pogane v zrak, vendar pa Angleži zaradi bliskovite osovinske osvojitve za to niso imeli časa.

Danski kralj obolev

Kodanj, 24. jun. d. Rentgenološka preiskava obolelega danskega kralja je ugotovila kamne v bolnikovem mehurju. V četrtek ali petek se bo moral kralj podvreči operaciji.

Seja rumunske vlade

Bukarešta, 24. jun. d. Na današnji seji rumunskega ministrskega sveta so predvsem razpravljali o organizaciji prometnih zvez Rumunije s sosedni in o problemih zunanje trgovine. Podpredsednik vlade je zahteval, naj posamezna ministrstva predložijo dokončne predloge glede njihove reorganizacije. Sledilo je poročilo o novi politiki, ki jo zasleduje Rumunija v svoji zunanji trgovini in katere cilj je pobjati spekulacijo in posredno z njo prekomerno naraščanje cen.

Zopet 20 ladij potopljenih

Na Atlantiku je bilo uničenih 102.000 ton sovražnega brodogoja
Ogromne sovjetske izgube v Sevastopolju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. jun. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V severnem delu trdnjave Sevastopolja so bili enako kakor tudi na skrajnem pomolu Severne luke uničeni poslednji sovražniški oddelki, ki so se še upirali. Na vzhodni trdnjavski fronti so nemške in rumunske čete kljub silno težavnemu terenu preblele močno zgrajene in trdovratno branjene sovražniške postojanke ter zavzele nadaljnje utrdbе. Letalstvo je v velikih skupinah napadalo postojanke sovražniškega topništva. Izgube sovražnika v boju za Sevastopolj so znašale od 7. do 22. junija 11.000 ujetnikov in 158 topov. V težkih posameznih borbah je bilo osvojenih 2014 bunkerjev in utrdbic ter odstranjenih 65.241 min.

V srednjem odseku vzhodne fronte se z uspehom nadaljuje čiščenje zaledja boljše-viških tolpi.

Na fronti pri Volhovu je bil obroč okrog obkoljenih sovražniških skupin kljub težavnemu terenu še nadalje stisnjen. Pomorni polkusi sovražnika, da bi se prebili skozi naš obroč, so se izjalovili.

V Finskem zalivu je letalstvo potopilo sovjetski brzi čoln. Ob murmanskim obali je bilo sestreljenih 11 sovražniških letal. V severni Afriki je naraslo število ujetnikov v Tobruku na 33.000. Ob egiptski meji krajevne borbe.

Na Maliti se je nadaljevalo z dobrim uspehom bombardiranje sovražniških letalskih oporišč.

Kakor je bilo objavljeno s posebnim poročilom, so potopile nemške podmornice v močno zavarovanih konvojih na Atlantiku in v obalnih vodah severne in srednje Amerike, močno zavarovanih po ameriški vojni mornarici, 20 sovražniških trgovskih ladij s skupno 102.000 br. reg. tonami in eno stražno ladjо. Štiri nadaljnje ladje so bile s torpedi hudo poškodovane.

Ob severnomorski obali je naš stražni čoln sestrelil angleško letalo.

Pri poskusu angleških bombnikov, da bi prodrli nad francosko in belgijsko obalno ozemlje, je izgnil sovražnik podnevi in ponoči 9 letal.

Nadporočnik Schönert je dosegel nad Nemškim zalivom svojo 19. in 20. nočno letalsko zmago.

Razširjenje vrzeli v sevastopoljske utrdbе

Stockholm, 24. jun. d. Bitko za Sevastopolj označujejo švedski vojni dopisniki kot najogromnejšo borbo, ki se je kdaj na omejenem prostoru bila v dosedanjem poteku vojne na vzhodu. Po izredno ogorčenih borbah so rumunske in nemške čete nadalje razširile vrzel, ki so jo vsekale v sovjetske utrdbene črte, na katerih branijo preostali sovjetski oddelki sevastopoljsko luko in mesto v ožjem smislu besede. Nemci so na zavzetih višinah severnega dela Severnega zaliva postavili baterije težkega topništva, ki od tod brez prestopa obstreljujejo sovjetske utrdbе na nasprotni obali zaliva. Tudi nemško letalstvo brez oddiha obispa z rušilnimi bombami, sovražniške postojanke na nasprotnem delu Severnega zaliva. Medtem je nemško letalstvo z minami zaprlo dostop v zaliv tako, da je sovjetskemu brodogoju onemogočeno priplavljanje v ogroženi Sevastopolj sleherni ojačenja. Razen tega je bil ladjam, ki jih je naglica nemškega prodora presenetila v luki, na ta način preprečen beg na Crno morje. Švedski dopisniki pripominjajo, da so nemške in rumunske sile v tolikšni premoči, da ne more biti dvoma o usodi, ki čaka Sevastopolj.

Sovjetski umik pri Harkovu

Ankara, 24. jun. d. Iz Moskve javljajo, da sovjetsko vrhovno vojno poveljništvo v svojem zadnjem poročilu od torika ponosi priznava, da se sovjetske čete umikajo pred nemškim pritiskom na harkovskem bojišču. V sovjetskem vojnem poročilu je rečeno, da so bile na prostoru pri Harkovu sovjetske čete v torek zapletene v borbe z napadajočimi nemškimi oddelki in da so se umaknile na nove postojanke.

S finskega bojišča

Helsinki, 24. jun. s. V zadnjih 24 urah je bilo na bojišču Karelijske ožine živahno na delu finsko topništvo, ki je prispililo k molku več sovjetskih baterij, razpršilo napadajoče sovražne oddelke in poškodovalo z zadetki v polno izpostavljenе ruske postojanke, v katerih je ogenj metalcev bomb povzročil silovite eksplozije.

Na bojišču ob ožini Aunus so sovjetske čete pod zaščito topniškega ognja napadale v odseku hidroelektrične centrale pri Sivearviju, a so bili gladko odbiti.

Ob obali Oneškega jezera sta finsko topništvo in pehota zavrnila dva sovjetska oddelka in več sovjetskih ladij, ki so pošiljale svoj topniški ogenj proti finskih obalnim postojankam.

V južnem odseku vzhodne Karelije je finsko topništvo povzročilo eksplozije v sovjetskem skladišču streliva. V smeri proti Rukajerviju so finske čete odbile sovjetske izvidniške oddelke. V smeri proti Uhtuju so finski topovi in metalci bomb izvršili silovito streljanje, čigar posledica je bilo uničenje kakih 10 sovjetskih obrambnih gnezd s posadkami vred. Opazili so se zadetki v polno v sovražnih črtah. V smeri pri Louhiju smo zavrnili sovjetski poskus približanja k prvim našim črtam v nočnem času in smo zadali sovražniku hude izgube. V odsekih pri Uhtuju in Louhiju je bilo opaziti zelo živahno delovanje patrol na obeh straneh. Pri Lojdenovu in Poliju so finski lovci v borbah v zraku, ki so se vršile o polnoči, sestrelili sovjetsko iz-

vidniško letalo. Nad Oneškim jezerom so finska letala obstreljevala s strojnimi sovjetске vlačilne čolne in jih zažgala ter se nato v redu vrnila na oporišče.

Slovaška leto dni v vojni z boljševiki

Bratislava, 24. jun. Danes proslavlja Slovaška prvo obletnico vstopa v vojno na strani sil osi proti skupnemu boljševičskemu sovražniku. Pred letom je vrhovni poveljnik slovaške vojske, sedanji slovaški minister za narodno obrambo Ferdinand Čatlos naslovil na vojake, ki so prekoračili mejo, da se združijo z bojevni ostalih zavezniških narodov v obrambi evropske civilizacije, svoje dnevno povelje. Poseg mlade republike v protiboljševsko vojno je bil logičen in naraven, kajti Slovaška je

bila od vsega začetka odločno protikomunistična. Že l. 1919 so se slovaški vojaki hrabro borili proti tolpom madžarskega komunista Bele Kuhna, ki so preplavile Slovaško. Prav tako se je slovaški narod tudi v praškem parlamentu boril vseh 20 let svoje borbe za samostojnost, ko se je slovaški voditelj Andrej Hlinka odločno upiral filoboljševiški politiki dr. Beneša in njegovih tovarišev. Eno izmed prvih dejanj samostojne vlade nove republike je bil razpust komunistične in socialno-demokratske stranke. Vojaki, ki se sedaj bore na ruskem bojišču, predstavljajo po tem takem ves slovaški narod z vsemi njegovimi nespremenljivimi načeli civilizacije in pravice. Vsi slovaški listi uporabljajo to priliko za slavospeve vojski, v katerih prikazujejo sijajne dokaze hrabrosti slovaškega vojaka na strani bojevnikov osi.

Churchillova posvetovanja z Rooseveltom

Ponesrečen poskus reakcije na potrtost v angleški javnosti zaradi porazov v severni Afriki

Buenos Aires, 24. jun. s. O Churchillovih razgovorih s predsednikom Rooseveltom, je bilo objavljeno v Washingtonu naslednje uradno poročilo:

Predsednik Roosevelt in min. predsednik Churchill, ki jima stoji ob strani visoki funkcionarji mornarice, vojske in letalstva, nadaljujeta v Washingtonu razgovore in posvete, ki so se začeli že v petek. Namen teh razgovorov je osredotočiti v čimvečji meri in čimprej svo vojno moč zavezniških narodov proti sovražniku ter produčiti in, kadar se bo pokazalo za potrebno, — tudi povežati vse ukrepe, ki so bili že pred časom podvzeti, da bi se še bolj razvili in poudarili napori združenih narodov spričo ogroženih in težkih nalog, ki čakajo zaveznike v bodočnosti.

Seveda je nemogoče podati kakršnokoli poročilo o razvoju razgovorov in o izjavah oficijnega značaja, ki se nanje nanašajo.

Angleška odvisnost

od ameriške milosti

Berlin, 24. jun. s. Prvo poročilo, ki je bilo izdano v Washingtonu o razgovorih Churchillja in Roosevelta, beležijo v Berlinu kot ponesrečen poskus reakcije na globoko potrtost anglosaške javnosti zaradi poslednjih velikih zmag osi. Churchill, ki namenoma podaljšuje svoje bivanje v prestolnici Zedinjenih držav, bržkone v pričakanju, da se poleže trpkost in razočaranje zaradi katastrofe 8. britanske armade v Libiji, je smatral, da je potrebno, da pospeši ta proces z opozorilom na važnost svojih razgovorov z Rooseveltom. Berlinski listi, ki objavljajo navedeno poročilo v celoti, pripominjajo, da je zelo nejasno in polno zadržev.

List »Börsenzeitung« pripominja k poročilu, da so bili znameniti Pittijevi izreki prave mojstrovine jasnosti v primerih s tem, kar prihaja iz Washingtona. Tako pomeni tako zvana harmonija, ki da izhaja iz razgovorov na konferenci, dejansko le, da sprejema Anglija, ki jo vodi Churchill od poraza do poraza, brez najmanjšega odpora vsa navodila Bele hiše. List »Nachtausgabe« vprašuje, kje so one »bliskovite odločitve«, ki bi se jih bila morala Churchill in Roosevelt poslužiti in katerim bi bila morala takoj slediti akcija. Ali se ni morda hotelo namigniti, da sta se oba velika stratega sestala zato, da bi govorila o »zmagi«, nasprotno pa govori poročilo le o vprašanjih, ki so v zvezi z nujnimi zahtevami po takojšnjem uresničenju programa za osredotočenje vseh oboroženih sil. Ta cilj pa je vse prej kakor senzacionalen, saj nobenega dvoma ni, da se brez osredotočenja sil vojna niti voditi ne more.

Dejanja demantirajo

angleške obljube

Berlin, 24. jun. V tukajšnjih političnih krogih ironično pripominjajo, da so razgovori v Beli hiši bržkone tako važni, da se pred koncem tedna menda ne bodo zaključili. Izdano je bilo celo za javnost prvo uradno sporočilo provizornega značaja, ki poudarja, da zahtevajo vprašanja, ki so v razpravi, daljše in naporne razgovore, da pa bodo zato sklepi zgodovinskega značaja.

Navzile temu uradnemu sporočilu, si je nekdo dovolil tole strupeno pripombo: Zdi se, da so razgovori o raznih vprašanjih že davno končani, da pa se je Churchill kljub temu v zadnjem trenutku odločil izkoristiti odlično priliko za podaljšanje svojega bivanja in odmora v Washingtonu še za nekaj dni, da bi tako v mirnih dvoranah za neteljta Roosevelta počakal, da se ublaži domača nevihta zaradi poraza v Libiji. Ako se bodo tanki 8. britanske armade, kakor je objubil general Auchinleck, zavstavlili, se bo javno mnenje v Angliji med tem nekoliko pomirilo. General Auchinleck je objavil svoje obljube v posebnem kratkem sporočilu, ki ga je major Attlee prečital v spodnji zbornici, vsekakor pa je general Auchinleck previden in jasno namiguje, da se bo položaj mogoč zboljšati le, ako bodo v času prispela primerna in nujno potrebna ojačenja.

K sreči je istočasno s to Auchinleckovo poslanico prispela v Anglijo tudi poslanka znanega zgovornega Rooseveltovega zaupnika Hopkinsa, ki je v posebnem govoru proslavil obletnico vojne med Nemčijo in Sovjetsko zvezo ter med drugim poveljeval »mogočno vzhodno bojišče« nato pa napovedal, da bodo ruski zavezniki ustvarili drugo in tudi, ako bi to bilo potrebno, še tretje in četrto bojišče. Glavno je, je zaključil Hopkins, da bo osna Evropa poražena, strla in uničena.

Churchillova posvetovanja z Rooseveltom

Ponesrečen poskus reakcije na potrtost v angleški javnosti zaradi porazov v severni Afriki

Toda v Sredozemlju in v Marmariki so italijanske in nemške oborožene sile doprinesle najbolj prepričevalen dokaz, ali Britanci sploh lahko izvedejo svoje taktične in strateške načrte. Ni važno po njihovem mnenju izgubiti cele divizije in več deset vojnih in trgovskih ladij, glavno je, da si naberejo potrebne izkušnje. Po njihovem prepričanju je namreč dovolj razpolagati s takšnimi izkušnjami, pa se lahko ustvari tudi pol tucata bojišč. Dobra volja je vedno odločilni izvor zaupanja in morda je prav zato general Auchinleck s tolikšno brezskrbnostjo zabeležil strahovite udarce, ki so mu jih zadali vojaki osi, da je lahko potem poslal še v domovino poslanico, polno tolažilnih misli.

K sreči je za ustvaritev novih bojišč potrebno marsikaj, predvsem pa brodogoje, ki ga Angležem primanjkuje vedno bolj, kakor n. pr. v Sredozemlju, kjer vrši Italija vedno bolj popolno nadzorstvo v sodelovanju z nemškimi letalskimi silami.

Sicer se pa nekaj podobnega dogaja tudi še drugod in vse to dopušča vero, da bodo mogli zavezniki uporabljati svoje vojno in trgovsko brodogoje v vedno ožjih morskih pasovih. V ostalem je treba pri tem vedeti, kje hočejo zavezniki ustvariti nova bojišča. Dovolj je, ako znajo kazati primerno rezerviranost in ako ne objavljajo nobenega zakona. V tem sarkastičnem smislu komentira najnovejšo anglosaško propagando »Dienst aus Deutschland«, ki zaključuje svoje pripombe z ironično opazko, da bo slej ali prej že nastalo na evropskem kontinentu kako novo bojišče, najbolj verjetno na samem vzhodu, kajti vzhod sega tudi preko Volge do Uralov in celo do Vladivostoka.

Ni manj sarkastične niso nemške pripombe k včerajšnjim izjavam majorja Attleeja v spodnji zbornici takoj po prečitnanju navedene Auchinleckove poslanice. Major Attlee je objavil izgube angleškega vojnega brodogoja v Sredozemskem morju, vendar je pa to le delno priznanje in zelo skromen seznam dejanskih potopitev. Po Attleejevem sporočilu so Angleži izgubili skupno le 9 ladij in sicer 1 križarko, 4 rušilce in 4 spremljevalne ladje, zamočal pa je vse ladje, ki so bile izločene iz prometa in vse trgovske parnike, ki so jih osne sile potopile. (Piccolo.)

Rim, 24. jun. s. Londonski list »Manchester Guardian« ostro kritizira vladno taktiko, ker ne objavlja podatkov o izgubah ladjevja. List zahteva, naj vlada točno informira javnost o obsegu izgub, ki jih je utrpelo v zadnjem času britansko trgovsko brodogoje, vendar pa morajo biti te številke točne, kajti prestižna igra s podatki o tonaji, kakršne se spominjamo iz l. 1917-1918 in večkrat tudi iz razvoja v tej vojni, se nikakor ne sme ponoviti.

Japonci

o Hopkinsovih izjavah

Tokio, 24. jun. (Domei.) Japonski politični opazovalci so z nasmehom sprejeli na znanje napovedi Rooseveltovega svetvalca Harryja Hopkinsa, načelnika ameriškega municijskega urada, ki jih je navedel v svojem govoru v ponedeljek ponoči v New Yorku. Harry Hopkins je v svojem govoru izrazil, da zavezniški narodi ne bodo organizirali samo druge fronte, marveč bodo ukrenili vse potrebno tudi še za tretjo in četrto fronto proti Nemčiji, kakor tudi, da si bodo zavezniške sile izsilile pot do samih vrat Japonske. Japonski politični opazovalci pripominjajo, da je bila posebno zabavna Hopkinsova napoved, da bo poslednji japonski vojak izgnan iz Kitajske, Mandžurije in Koreje, ter spominjajo v zvezi s tem arrogantno napihnjene izjave angleško-ameriških voditeljev iz predvojne dobe, kako bodo Japonsko strle države »ABCD«, ki so organizirale japonsko blokadо. Tukajšnji opazovalci označujejo Hopkinsova opazovanja kot absurdna in demagoška, zlasti v trenutku, ko si Churchill in Roosevelt dan na dan prizadevata, kako bi bila sploh še kos svoji nalogi, ki postaja po neprestanih porazih od dneva do dneva bolj težavna. Tukajšnji opazovalci opozarjajo tudi na upadajočo moralo v Angliji in Zedinjenih državah, ki so že izpodkopale vesti o skorajšnjem padcu Sevastopolja ter o drznem napadu japonske podmornice na otok Vancouver in na vojaške objekte v ameriški zvezni državi Oregon. Iz vsega tega se jasno razvidi, da Hopkinsova napovedi nimajo prav za prav nikakega drugega namena, kakor podpreti malodušnost ameriške javnosti, ki se veča zaradi brezupnosti zavezniškega položaja v vojni.

Uspešno poslovanje Zavarovalnega zavoda

Rim, 24. jun. s. Duce je sprejel predsednik narodnega zavarovalnega zavoda, senatorja Bevilacqua, ki je Duceju predložil in opisal obračun zavoda za leto 1941. Zavod razpolaga s 4 milijardami in 192 milijoni lir zavarovalnega kapitala, kar je približno 11% več kakor v letu 1940, ko je bilo zavarovalnega 3 milijarde 761 milijonov lir. Ljudska zavarovanja so dosegla 890 milijonov lir. Zavarovanja v zvezi z zakladnimi boni 1940 znašajo okrog 500 milijonov lir. Ob koncu l. 1941 je bilo v veljavi 4.271.455 polic za okrog 25 milijard zavarovalnega kapitala, to je za 796.000 polic in za 3 milijarde kapitala več kakor prejšnje leto. Izredno so se povečale vplačane premije, ki so dosegle doslej najvišjo vsoto 1 milijarde 150 milijonov. Rezerve so se povečale za 762 milijonov, glavnica pa za 33 milijonov, tako da znašajo rezerve 6698 milijonov, glavnica

pa 469 milijonov. To je granitno jamstvo za zavarovalnice zavoda. Zavod je podpisal 1250 zakladnih bonov za 1 milijardo in 200 milijonov lir ter je investiral 135 milijonov lir za melioracije in druga javna dela. Zaradi dobrega upravljanja in pametne investicijske politike je zavod lani imel nad 81 milijonov lir dobička. Nad 13 milijonov je bilo vplačanih za družine padlih za domovino. Državnemu zakladu je pripadalo 33 milijonov 548.848 lir, ki jih je senator Bevilacqua Duceju. V osmih letih je zavod izplačal erarij 222 milijonov lir.

Enaka vsota je bila razdeljena med zavarovalnice. Duce je za zadovoljstvom sprejel na znanje poročilo o izrednih uspehih tega velikega državnega zavoda ter je pohvalil senatorja Bevilacqua in njegove sodelavce.

Družba atentatorjev pred posebnim sodiščem

V Rimu se bo jutri začel proces proti 21 obtožencem, ki so izvršili celo vrsto zločinov v terorističnem namenu

Rim, 24. jun. s. Pred posebnim sodiščem za zaščito države se bo pričel 25. t. m. v Rimu velik proces proti nekaterim članom oboroženih tolpe, ki se je ustanovila, da bi izvedla obširne zločinske načrte atentatov na osebe in objekte v terorističnem namenu. Obtožencev, ki so namenavali izvrševati zločine v Veneziji, Giulii, je 21, od katerih jih je 6 na begu. Pred sodnika bodo prišli Vinci Franc (bivši Gustinčić) iz San Michele di Postumia, dezerter; Hresčak Josip iz San Michele di Postumia, dezerter; Rust Pavel iz Grediscio di Vipacco, dezerter; Srebot Franc iz Frastie di San Pietro del Carso, dezerter; Frank Leopold iz Monte Kilovi di Frimano, dezerter; Calusa Karel iz San Michele di Postumia, dezerter; Bele Anton iz Vila Slavina, dezerter; Dolgan Viljem iz Topolnica di Vila del Nevoso; Čekada Ivan iz Bucovina Piccola; Vrehar Alojzij, 18letni mladoletnik iz Ljubljane; Pisenti Andrej iz San Vito di Vipacco; Pisenti Josip iz San Vito di Vipacco; Urbančič Josip iz San Michele di Postumia; Denigan Anton iz Vila del Nevoso; Suša Andrej iz Cossane.

Tolpa ima na vesti naslednje zločine: Dne 21. marca so člani tolpe zajeli davčnega uradnika v Postumii Meccozzia Henrika. 45 let starega, doma iz Musignana, poročenega, z otroki, ker so smatrali, da je pomagale policije. Odvedli so ga v gozd Succorice, kjer so kruto z njim ravnali, ga oropali in ubili.

Sklepi indijske konference v Bangkoku

Ustanovitev akcijskega odbora s predsednikom Bosijem

Priprave za organizacijo indijske nacionalne armade

Bangkok, 24. jun. d. Včeraj se je z velikim javnim zborovanjem končalo zasedanje konference za indijsko neodvisnost, ki se je pričelo v Bangkoku 15. junija. Dvorana, v kateri je bilo zaključno zborovanje, je bila okrašena z velikimi zastavami in mnogostevilnimi patriotskimi in protibritanskimi napisi. Zborovanje je otvoril predsednik lige za neodvisno Indijo, Rash Behari Bose. Za njim so govorili mnogi indijski delegati iz raznih dežel vzhodne Azije. ki so naglašali, da je napočil čas za akcijo in da je danes dolžnost vsakega Indijca, da se pridruži indijski narodni armadi. Zborovalci: so z živahnim aplavzom nagradili posebno govor voditelja indijske nacionalne armade kapetana Singha, ki je v svojem govoru posebno poudaril, da je tisti govor, ki ga je Anglija edina v stanu razumeti, govor sile. Na zaključni konferenci je bilo tudi objavljeno, da je bilo doslej podpisanih že nad 100.000 ticalov (slamska denarna enota) za organizacijo indijske nacionalne armade.

Bangkok, 24. jun. d. Po večeršnjih zaključkih seji indijske neodvisnostne konference je bil objavljen zaključni komunik, ki pravi, da so se delegati, zastopniki vseh plasti indijskega ljudstva, včlenjeni v indijski neodvisnostni ligi iz Birme, Malaje, Siam, Francoske Indokine, Vzhodne Indije, Filipinov, Kitajske in Japonske odločili, da bodo v bodoče delali pod vodstvom svojega glavnega stana, ki bo imel začasno svoj se-

Tajni sporazum med Londonom in Moskvo

Stockholm, 24. junija s. List »Morgenpost« v Göteborgu odkriva nekatere podrobnosti glede nove zavezniške pogodbe med Anglijo in Sovjetsko zvezo. List je doznal od nekega diplomata, da obstajajo tajni sporazumi med Londonom in Moskvo, čeprav je Eden formalno izjavil, da ni tajnih klavzul v besedilu pogodbe. Informator je navedel sledeče podrobnosti.

1. Angleška vlada priznava zahteve Sovjetske zveze glede varnosti in strateških mej s Finsko, Baltičkimi državami, Poljsko in Rumunijo.

2. Večji del področij držav, ki mejijo na Rusijo in ki se nahajajo v njeni sosesčini, kakor Finska, del severne Skandinavije, Češkoslovaška, Rumunija, Bolgarija in Jugoslavija se priznava kot sovjetsko vplivno področje.

3. V zaščito pred morebitnimi bodočimi napadi sil na Sovjetsko zvezo se priznava Sovjetski zvezi pravica zasedbe oporišč, kjer bodo nameščene sovjetske garnizije. Sovjetska zveza dobi tudi jamstvo za svobodni prehod od Baltičkega morja do Severnega morja ter od Črnega morja do Sredozemskega morja.

4. V dodatku k tretjemu členu objavljenе pogodbe, ki navaja pravice zaveznikov do posebnih varnostnih mer za preprečitev novih akcij sovražnika, je Sovjetska zveza pooblašena izvajati skupno z Anglijo politično in vojaško kontrolo nad Finsko, Nemčijo, Madžarsko, Rumunijo in Bolgarijo.

5. Obe podpisnici se obvezata, da bosta poskrbeli za to, da pridejo njima naklonjeni režimi do oblasti v vseh državah Evrope. »Morgenpost« dodaja, da izhajajo te informacije iz verodostojnega diplomatskega vira, ki je dal listu že ob drugih prilikah obvestila, ki so se izkazala do skrajnosti točna.

Berlin, 24. jun. s. Pred kratkim je neki švedski list objavil tajne klavzule, vključene v angleško-sovjetsko zavezniško pogodbo.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 24. jun. (Domei.) Vojni dopisnik lista »Nichi-Nichi« javlja z nekega japonskega oporišča v kitajski pokrajini Čekiang, da je japonsko letalstvo včeraj ponovno z velikimi silami napadlo eno izmed redkih preostalih čungkingških letalskih oporišč pri mestu Lišui v Čekiangu. Iz dospelih poročil je nadalje razvidno, da je japonsko letalstvo izvršilo vrsto učinkovitih napadov tudi na več strateško važnih čungkingških postojank, ki leže 16 km južno od Lišua. Dočim je bilo v Lišuiu popolnoma uničeno čungkingško vojaško letališče, pa so pri napadih na sosedne strateške čungkingške postojanke razbila japonska letala več sovražnikovih vojašnic in več drugih vojaško važnih ciljev.

Siamski narodni praznik

Bangkok, 24. jun. s. Včeraj so se pričele velike proslave o priliki državnega praznika v spomin na 10. obletnico notranje revolucije v Tajui. Predsednik vlade Luang Bihul Longram je prevzel vodstvo velikih procesij, ki imajo to leto poseben pomen zaradi prisrčnega zavezništva za Japonsko, s katero hoče Taj vedno bolj tesno sodelovati. Vsi uradi in vse šole bodo tudi danes zaprti. Prestolnica je okrašena s taksijami in japonskimi zastavami. Vsi taksiji listi prisrčno pozdravljajo napoved bližnjega obiska posebnega japonskega odposlanca pod vodstvom bivšega predsednika japonske vlade Hirota v Bangkoku.

Bangkok, 24. jun. d. Siamska država slavi danes svoj narodni praznik. Snoti je imel siamski min. predsednik po radiu govor, v katerem je naglasil, da pomeni letošnji narodni praznik važen mejnik v zgodovini siamske države. Zahvalil se je vsemu siamskemu narodu za napore in žrtve, ki jih je doprinesel v preteklem letu, če je pozval vse državljane, naj tudi v bodoče nadaljuje boj borbo, dokler ne bo dosežena končna zmaga v veliki vzhodno-azijski vojni. V svojstvu vojnega ministra je nato min. predsednik prečital poseben proglas siamskih vojski, v kateri proslavlja velike uspehe, ki jih je doslej izvajevala siamska armada.

Japonska obvladuje Tih ocean

Tokio, 24. jun. (Domei.) Japonsko časopisje se še nadalje bavi z drznim napadom japonske podmornice na otok Vancouver pred obalo Kanade in na ameriške vojaške objekte v državi Oregon na zapadni pacifiški obali. Listi soglasno ugotavljajo, da je bila s tem napadom japonske mornarice enice podrepljena že večkrat iznešena resnica, da se ameriška obrambna črta umika zmerom dalje s Pacifiškega oceana. Ta umik je že toliko napredoval, da se je ameriška pacifiška obrambna črta praktično štrnila s pacifiško obalo Zedinjenih držav. Če prejšnje japonske pomorske zmage na Koralskem morju, na otoku Midway, še bolj pa sledeči napadi japonskih pomorskih sil na Aleute in najnovejši napad na samo ameriško in kanadsko obalo so nelagodni dokaz, kako trdna je danes že japonska kontrola nad Tihim oceanom.

Obnova normalnega življenja na Filipinih

Sanghaj, 24. jun. d. Japonske vojaške oblasti na Filipinih so odredile, naj se v bodoče izdajajo domačemu filipinskemu prebivalstvu potne dovolilnice, na osnovi katerih se bodo domačini lahko kretali na osemsto Filipinskih otokov. Poročilo iz Manila pripominja k temu odloku japonskih vojaških oblasti, da se v njem zrcali nagli napredek obnove normalnih življenjskih razmer ter restavracije reda in miru na vsem ozemlju Filipinskega otočja.

Omejitev železniškega prometa v Urugvaju

Lizbona, 24. junija d. Iz Montevidea javljajo, da je zavladalo v Urugvaju tolikšno pomanjkanje goriva, da so morala oblasti ponovno znatno skrajšati železniški promet. Transporti živine, ki predstavljajo glavno izvozno blago, so se reducirali za nadaljnjih 5%, znatno pa bo omejen tudi potniški promet.

Izgube ameriške mornarice

Lizbona, 24. jun. d. V ameriškem mornariškem ministrstvu so bili v torek objavljeni podatki o izgubah ameriške vojne mornarice v razdobju od 11. maja do 6. junija. Ameriški uradni seznam navaja, da je imela ameriška vojna mornarica v tem času samo 28 mrtvih. 8 ranjenih, toda sorazmerno veliko število 2101 pogrešanosti. Ker je naravno, da bi morala statistika v tej obliki zbuditi v ameriški javnosti sum o netočnosti, utemeljuje ameriško vojno ministrstvo, da je število pogrešanih tako veliko v zvezi z ameriško evakuacijo Manilskega zaliva. Poročilo pravi na koncu, da je verjetno med 2101 pogrešanimi precejšnje število padlo v japonsko ujetništvo.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek 25. junija ob 17.30: Vdova Rošlinka. Red B.

Petek 26. junija ob 17.30: Boter Andraž. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzd.

Sobota 27. junija ob 17.30: Romeo in Julija. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Nedelja 28. junija ob 17.30: Šola za žene. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Ponedeljek 29. junija ob 17.30: Konto X. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Cvetko Golar: »Vdova Rošlinka.« Domača ljudska igra živahne vsebine, ki ima za smot zgodbe o kmečki vdovi Rošlinski, željni živente. Njeno prizadevanje, da bi si pridobila fanta za moža, ki je skrivaj ženin nje ne hčere, je prikazano v nizu zabavnih prizorov. Igrali bodo: Rošlinka — Pol. Juva-

nova, Manico — V. Janova, Tonček — Sincinova, Janeza — V. Sestnik, Balantača — Košič, Jernejca — Latina, Gašparja — Raztresen, Tinčeta — Starič. Režiser: Fran Lipah.

OPERA

Četrtek 25. junija ob 18.30: Faust. Red Cetrtek.

Petek 26. junija: Zaprt.

Sobota 27. junija ob 18.30: Evgenij Onegin. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Nedelja 28. junija ob 18.30: Boecaccio. Opera. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Ponedeljek 29. junija ob 18.30: Madame Butterfly. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Gospodarstvo

Pojasnilo k razveljavitvi znamenovitih bankovcev

Včeraj smo poročali o vsebini naredbi Visoke komisarije o neveljavnosti kakor koli prenejenih bankovcev in novcev in o obveznosti njih oddaje. Po tej naredbi se proglasijo za neveljavne in izven obtoka državni novci in bankovci, prenejenji, znamenovani ali pretiskani s kakršnim koli znakom, besedilom ali besednimi ali imenskimi kratkicami, ki ne spadajo v njih svojstvena znamenila. Take novce in bankovce mora vsakdo izročiti oblastvu z navedbo, kje jih je dobil, če mu je to znano. K tej naredbi je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal še naslednje pojasnilo:

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je v pojasnilo naredbi z dne 19. junija 1942-XX, št. 119, tičeče se neveljavnosti prenejenih novcev in bankovcev ter njih oddaje, točno določil, da se nanašajo omenjeni predpisi samo na one novce in bankovce, na katerih so bili na kakršen koli način vtisnjeni znaki, besedila ali kratice, ki pomenijo zaničevanje ustavnih institucij Oboroženih sil, pravnege reda italijanske države ter njihovih emblemov, ali ki so v splošnem žaljivi za ugled in za čustvovanje italijanskega naroda.

Ljubljana, 23. junija 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Svetovna proizvodnja koruze

Mednarodni poljedelski institut v Rimu, ki redno podaja statistična poročila v svetovnem pridelku pšenice, je prikrat izdal obširen statistični pregled o svetovnem pridelku koruze v letu 1941/42.

V tem letu je znašal svetovni pridelok 1207 milijona ton nasproti 116,9 v prejšnjem letu, medtem ko je znašalo povprečje v letu 1935—39 108,6 milijona ton. Ta večji pridelok je bilo dosežen, čeprav se je zmanjšala površina. Tako je bila zlasti letina v Zedinjenih državah po količini večja kakor v prejšnjem letu, navzlic zmanjšanju obdelane površine. Argentina je bila primarna že drugo leto zmanjšati površino posevkov, in sicer na 5 milijonov hektarjev nasproti 6,1 in 7,2 milijona hektarjev v prejšnjih dveh letih. To občutno zmanjšanje površine je v zvezi z ogromnimi neprodanimi argentinskimi zalogi koruze, ki so se nakopičile zaradi zastaja prekomorskega izvoza. Navzlic občutnemu zmanjšanju površine pa je Argentina lani pridelala 9,2 milijona ton koruze, torej le za 1 milijon ton manj kakor v prejšnjem letu in za 1½ milijona ton več kakor v petletnem povprečju 1935—39.

V Evropi je bil v nasprotju s prejšnjim letom pridelok koruze v splošnem manjši. V Italiji je znašal 2,63 milijona ton nasproti 3,43 milijona ton v prejšnjem letu, v Španiji pa 0,7 milijona ton nasproti 0,74 milijona ton v prejšnjem letu. V Rumuniji se je zmanjšal pridelok od 3,6 na 3,3 milijona ton. S priključitvijo Bačke in Baranje je Madžarska postala v proizvodnji koruze znatno aktivna in zavzema sedaj važno vlogo v oskrbi ostalih držav. Z zasedbo Ukrajine je prišlo za oskrbo Evrope v poštove novo važno pridelovalno področje za koruzo. Pred vojno je bilo v Ukrajini povprečno posejanih s koruzo 1,13 milijona hektarjev. Za bodočo oskrbo Evrope s koruzo bo to področje zopet zavzelo važno vlogo.

Gospodarske vesti

— Italijansko-madžarska filmska proizvodnja. V okviru italijansko-madžarskega sporazuma za pospeševanje kulturnih stikov bo v kratkem med Italijo in Madžarsko sklenjen sporazum o filmski proizvodnji, ki ima namen olajšati izmenjavo filmov med obema državama in omogočiti izdelavo skupnih filmov v italijanski in madžarski verziji. Na sličen način je predvideno tudi sodelovanje med Madžarsko in Bolgarijo. V Budimpešti je pripravljale prvi madžarsko-bolgarski film, ki bo izdelan v madžarskem in bolgarskem jeziku.

— Ustanovitev Sindikata mesarjev in klobarčarjev. Združenje trgovcev Ljubljanske okrajne vabi vse mesarske in klobarske mojstre iz Ljubljane in vseh krajev Ljubljanske pokrajine na ustanovno skupščino Sindikata mesarjev in klobarčarjev Ljubljanske pokrajine, ki bo v nedeljo 28. junija ob 10. dopoldne v salonu restavracije štrukej v Ljubljani (Dalmanova ulica) z naslednjim dnevnim redom: otvoritev skupščine; čitanje določil sindikata; volitev predsednika sindikata; volitev zastopstva sindikata; slučajnosti.

— Napredek pri konzerviranju živilske krme. V mednarodni kmetijski reviji, ki izhaja v Rimu, je bila objavljena vrsta strokovnih razprav o uspehih poiskuh glede konzerviranja zelene krme na umeten način. Novi način konzerviranja se opira predvsem na ugotovitve švicarskih poljskih postaj glede hranilnih vrednosti zelene krme v raznem stadiju razvoja. Poizkusi, ki so bili storjeni, da se ugotovi čim racionalnejše izkoriščanje hranilnih snovi živinjske krme, zlasti ogljikovih hidratov (škroba) in beljakovin, so pokazali, da ima mlada trava neprimerno več beljakovin in več škroba kakor zrela trava, ki se običajno kosi. Tako je bilo ugotovljeno, da ima mlada trava, ki se kosi tedensko, še enkrat toliko beljakovin, kakor trava, ki je rasla osem tednov, kjer se je povečala vsebina celuloze na škodo škroba in beljakovin. Pa tudi celuloza je pri mladi travi za živino v večjem obsegu prebavljiva, kakor pri zreli travi. V praksi seveda ni mogoče tedensko kositi trave in tudi za petkratno košnjo v letu so sposobne le posebne vrste trav, ki se gojijo na umetnih travnikih. V ta namen je zlasti tudi sposobna lucerna. V švicarji imajo že posebne sušilnice za svežo travo, kjer sveže pokoseno mlado travo naglo posuše in zmlejejo v prah, nato pa pomešajo z melaso in prešajo v kocke. Na enak način konzervirajo tudi lucerno, ki se spomlad in poleti kosi vsake štiri tedne, v jeseni pa dvakrat. V švicarji se je pridobivanje take umetno sušene lucerne že razvilo v pravo industrijsko panogo. Poizkusi z umetno sušeno travo so pokazali, da ni več samo donos krme na hektar, temveč da ima taka umetno sušena trava mnogo večje vsebnosti beljakovin in škroba. Tako je tudi ugotovljeno, da se pridobi na enem hektarju okrog 10 stotov umetno sušene trave, ki vsebuje 5000 kg škroba in 1000 kg

beljakovine—medtem, ko se pri običajni košnji dobi le devet stotov sena, ki vsebuje le 3000 kg škroba in le 450 kg beljakovin. Taka umetno sušena trava se lahko upravičeno smatra kot močno beljakovinsko krmilo, ki se polaga živini le pomešana z običajnim senom ali slamo. Največje uspehe so dosegli z umetno sušeno travo v pogledu mlečnih krav. Ugotovili so, da umetno sušena trava glede sestave hranilnih snovi in prebavljivosti presega vsa druga umetno sušena krmila.

— Podržavljenje zapuščenih posestev v Južni Srbiji. Iz Sofije poročajo, da je bolgarsko kmetijsko ministrstvo odredilo registracijo vseh posestev v priključenih krajih Makedonije, Tracije in Južne Dobrudže. Gre za posestva, ki so prej pripadala jugoslovenskemu, grškemu ali rumunskemu državnemu erarju ali pa osebam, ki so deželo protizakonito zapustile. Vsa ta posestva preidejo v last bolgarske države. Če gre za stanovanjske hiše, bodo stanovanja dana v najem, kmetijska posestva pa prevzame naseliteni sklad, ki bo nato posamezna polja ali posestva začasno dal v zakup, dokler ne bodo dodeljena novim naseljencem. Ministrstvo je samo v skopeljskem okrožju ugotovilo 100.000 takih zapuščenih posestev.

— Sodelovanje nizozemskega kapitala pri gospodarskem razvoju zasedenih sovjetskih pokrajin. Na podlagi sporazuma z državnim ministrom za vzhodne pokrajine Rosenbergom je bila te dni ustanovljena Nizozemska vzhodna kompanija z glavnico 2,5 milijona goldinarjev. Ta družba, pri kateri so udeležena vsa nizozemska podjetja, ki so pripravljena sodelovati pri gospodarskem razvoju zasedenih sovjetskih pokrajin, bo predvsem dajala kredite podjetjem za posle na vzhodu. V zvezi z ustanovitvijo te družbe so predstavniki nizozemskega gospodarstva odpotovali na študijsko potovanje, da se na mestu samem poučijo o možnostih gospodarskega sodelovanja v vzhodnih pokrajinah, zlasti v Ukrajini.

2.— Zedinjene države so uvedle popolno uvožno kontrolo. Dne 2. julija bodo stopili v Zedinjenih državah veljavni strogi predpisi glede uvoza, ki se stavlja o celoti pod nadzorstvo. Dalekosežne omejitve, ki jih vsebujejo ti predpisi, so bile izdane predvsem zaradi pomanjkanja radijske toneže za prevoz blaga. Blago, ki prihaja v poštev za uvoz je navedeno v treh seznamih. Blago iz prvega seznama ima prvenstvo pri dodelitvi ladijske toneže in se sme uvažati le z odobrenjem vojnega produkcijskega urada. Šele v drugi vrsti se bo dodeljevala ladijska toneža za uvoz blaga iz seznama št. 2, ki obsega predvsem surove kože. Za uvoz blaga iz seznama št. 3 pa bo verjetno le s težavo mogoče dobiti ladijsko tonežo. Ta seznam vsebuje meso in mesne izdelke, mast in olje, surovo maslo, sir, jajca, sadje in postranske izdelke mlečne industrije. Blago, ki ni v nobenem seznamu (žito, vino, razni gotovi izdelki) se ne bo smelo izkrcavati v nobeni luki Zedinjenih držav, kar ima namen preprečiti, da bi dovoz kakšnega blaga obremenjeval razpoložljivo ladijsko tonežo. Da bodo Zedinjene države dobile tudi nadzorstvo nad prevozom s tuji ladnjami v okviru te popolne uvozne kontrole, bodo postavljeni v lukah ostalih držav, zlasti v Južni Ameriki, predstavniki washingtonskega vojnega produkcijskega urada, ki bodo tam v imenu kupcev iz Zedinjenih držav prevzemali blago in bodo prevoz tega blaga v Zedinjene države urejali po stopni nujnosti uvoza posameznega blaga. Tako bodo Zedinjene države posredno dobile tudi kontrolo nad uporabo tujih ladij v prometu z Zedinjenimi državami. Vsi ti ukrepi kažejo, v kakšne stiske so zašle Zedinjene države v pogledu pomorskega prevoza. Uvoz Zedinjenih držav, ki se je zadnja leta stalno dvigal, kaže letos občutno nazadovanje, ki ni morda posledica zmanjšanja uvozne potrebe, temveč v znatni meri posledica pomanjkanja za uvoz potrebnih ladij. Tako je znašala vrednost uvoza v aprilu t. l. 234 milijonov dolarjev nasproti 252 in 256 milijona v istem mesecu prejšnjih dveh let, čeprav je potreba po uvozu surovin letos izredno velika.

— Siamska valuta bo v celoti naslonjena na japonski jen. Siamski finančni minister je te dni napovedal, da bo v bodoče japonski jen predstavljal stodoletno zakonito kritje siamske valute. Sedanja relacija med jenom in siamsko valuto v razmerju 1:1 bo tudi zakonito določena. Ob koncu preteklega leta je bila siamska valuta krita v višini 60% z angleškimi funti, v višini 38% pa z zlatom.

Vojna na morju

Lizbona, 24. jun. d. Iz Washingtona javljajo, da je bila v poročilu ameriškega vojnega ministrstva objavljena izguba neke nadaljnje angleške ladje ob obali Anglije. Washingtonsko poročilo pravi, da je bil britanski parnik srednje toneže potopljen v oddaljenosti približno 110 km od obale. Preživeli člani posadke so se izkrcali v neki luki na vzhodni angleški obali.

Buenos Aires, 24. jun. d. Tu je bilo uradno objavljeno, da je bila na Atlantiku potopljena argentinska trgovska ladja »Rio Tercero«. K uradnemu komunikatu je argentinski zunanji minister dr. Ruiz Guinazu kasneje pripomnil, da še ni znano, ali je bila argentinska ladja torpedoana ali pa je zadel na mino. Po prvih vesteh, ki so dosepele v Buenos Aires, se je rešila vsa ladijska posadka skupaj s kapitanom. »Rio Tercero« se je potopila približno 100 km od New Yorka. V uradnem poročilu je tudi rečeno, da vzrok potopitve še ni znan.

Nov ameriški admiral

Lizbona, 24. jun. d. Iz Washingtona se je zvedelo, da je bil za viceadmirala imenovan poveljnik zelo obsežnega severozapadnega ameriškega obrambnega pasu Charles Freeman, ki poveljuje severozapadnemu obalnemu pasu že od njegove organizacije v juliju l. 1940. Severozapadni ameriški pas japonske pomorske in letalske sile najbolj ogrožajo.

Obnovite naročnino!

Prirodna medarna v polnem obratu

Ljubljana, 24. junija
Prijeten je vonj cvetočih lip. In vendar, kadar se sprehajamo med cvetočimi lipami, so naše misli kaj različne. Morda ob tem opojnem vonju nehoti mislimo na angino, na prehlad, na prebavne motnje, na potenje in druge take zimske neveselosti, ki jih preganjamo od mladih let z lipovim čajem. Nu, kdor ljubi med, ve, da je strd iz lipovega cvetja nekaj posebnega, zato z veseljem prislusne veselemu brenčanju čebelic, ki so neumorno na delu, da nasrkajo čim več nektarja in z njim napolnijo satovje. Zdaj je velika poletna medarna v največjem obratu in njene drobne, rjave delavke so od ranega jutra do večera neutrudno na delu, da napolnijo svoje »silose«, zajetne panje.

S pravcatim razkošjem razpolaga poletna medarna — saj ne vsebuje nektarja samo lipovo cvetje, marveč skoraj vse cvetke na polju, travniku in v gozdu. In ker je na svetu vse premalo čebel, gre leto za leto mnogo sladkosti v izgubo. Posebno, če je vreme neugodno in čebele ne morejo izletavati, pridobijo čebelarji le nezaten del sladkega prirodnega obilja. Kako se prav za prav godi vse tisto, da dobimo strd? Kakor ve vsak otrok, poletava čebela od cveta na cvet in v vrskava sladki nektar. V ta namen ji služi posebno ustrojen žledeček, velik približno kakor glavica bučice. Vanj gre cela kapljica nektarja. S takim vrskovalnim žledečkom se hrani čebela: odpre zaporo med žledečkom in črevesom in majcena kapljica strdi se zlije

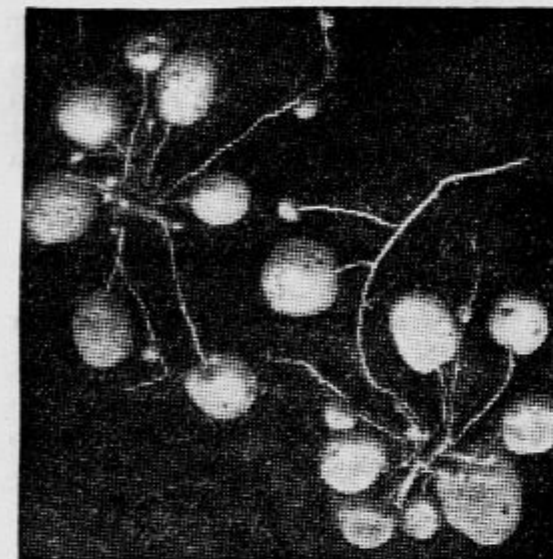
v njeno prebavilo. Daleko večji del (ki se je med tem kemično vsekar spremenil, ki vendar še vsebuje sladkobo in vonj cvetlice), ponese čebela v panj, da nabere zalogo za hude čase, predvsem pa za hrano mlademu zarodu. Seveda si ne smemo domišljati, da bi si štele čebele v posebno čast, da smejo za ljudi nabirati in shranjevati med. Človek izkorišča svojo oblast na ta način, da jim odvzame velik del prihranka, v nadomestilo pa krmi čebele s sladkano vodo. Kajpada je čebelar kot iskren ljubitelj prirode (ali vsaj kot dober gospodar in trgovec) toliko skrben, da se vneto briga za svoje drobne prijateljice in delavke. Skrbi za udobno in snažno stanovanje, da se jim ni treba polikati po duplih kakor nekdanje čase. Zdravstveno in varstveno nadzoruje čebelne roduje, ki štejejo po 40.000 do 70.000 delavk in pogostokrat poroma z njimi na poljane ali v bližnji gozd, da jim omogoči pašo na deteljstih, ob međenju hoje ali na ajdovih pasiških. Kakor so čebelarji že davno doznali, mora čebela posrkati nektar iz 1000 do 1500 cvetov, da enkrat samkrat napolni svoj drobni žledeček. Če ga je 60-krat napolnila, je nabrala cel naprtnik medu. Da, kolikokrat pa mora poleteti iz panja in v panj vseh 50.000 čebelic, da napolni satovje, ki jim ga tako skrbno stavljajo čebelarji v panj! Ogromno delo, ki ga opravijo ta drobna, do skrajnosti požrtvovalna bitja v prid človeku!

Čebelarji se pogostokrat vprašajo, ali je mogoče s pomnožitvijo čebelnih ljudstev

znatno dvigniti donos medu. O tem dvomi jo. Kajti donos medu ne zavisi zgolj od čebel samih, marveč v prvi vrsti od vremena. Če čebele ne morejo poletavati na pašo, ali pa, če morajo letati predaleč, ker je prevelik »navale na cvetoče rastline, tedaj donos upade v toliko meri, da se čebelar ne more kaj priditi okoristiti s prevelikim številom čebelic. Stradajoče čebele pa se rade izpreveržejo v nevarne roparice. V veliki prirodni medarni torej ne bo v bodočnosti kakšnih velikih gospodarskih izprememb in mi se moramo pač sprijazniti z dejstvom, da ostaja leto za leto mnogo sladkega zaklada nepobrzanega, ker primanjkuje nabiralk. Najsi smo že toliko napredovali v izkoriščanju prirode, tega pa le ne zmoremo, da bi sami srkali sladki nektar iz lipovega cvetja.

Kako bomo pridelali čim več krompirja

Na našo notico v »Jutru« z dne 21. t. m. »Kako bomo pridelali čim več krompirja?« smo prejeli naslednje vrstice:

Pokojni ekonom g. V. mi je pred leti nasvetoval odstraniti vse cvete pri krompirju ter mi povedal naslednje. Ko je bil oskrbnik graščine barona Minutilla, je vsako leto poslal posebnega kosca na krompir-

jevo polje, da je cvete pokosi. Sosedje kmetovalci so majali z glavami in mu kar odrito izjavili, da tej stvari ne zaupaajo mnogo. Eno leto pa je g. V., da naredi konec tem dvomom, predlagal sosedu, da odmerita točno vsak en del zemljišča, pognojita z isto količino gnojila, posadita isto težo krompirja (na izmeru njive in teže se več ne spominjam). Ko so potem jeseni krompir izkopali in ga stehali, je bilo na delu g. V. 50 kg več pridelka. Dokaz je bil s tem podan. G. V. mi je pravil, da vsakomur priporoča trganje cvetov. Utemeljil je ta postopek, kolikor se spominjam, s tem, da odstranitev cvetov, katerim odda vsaka rastlina del svoje moči, pride v dobro gomolju.

Filip Held pravi v svoji knjigi »Der Feldgemüsebau«, da doslej to sicer še ni dokazano (knjiga je iz leta 1890.), pač pa je z odstranjenjem cvetja preje zore gomolji.

Preje omenjeni ekonom je pa dokazal, da se tudi na teži pridobi.

Vsekakor bi bilo dobro, da bi se k temu vprašanju oglašili praktično in teoretično izpolnili pridelovalci. Hvala Vašemu cenjenemu listu, da je začel tako koristno vprašanje.

F. K.

Zgodovina se ponavlja

Polotok Krim ima že od najstarejših časov zelo burno zgodovino. Ta sam na sebi prirodno lepo in bogat kraj je privlačil razne narode in je, odkar ga omenja zgodovina, stalno menjal svoje gospodarje. Na Krimu in obenem v Sevastopolju so gospodarili Grki, Rimljani, Bizantinci, Rusi, Genevežani, Tatarji in Turki in vsako od njih je dal Sevastopolju tudi svoje ime. Pod Rusijo je prišel Sevastopolj končno za vladanarice Katarine v 18. stoletju, njena dva vnuka Aleksander I. in Nikolaj I. pa sta mesto, ki ga je l. 1784. zgradil Potemkin, opremila z dobro urejeno loko in z utrditvami. Za časa krimske vojne 1854 in 1855 je Sevastopolj že zelo dobro urejena trdnjava, katere utrdbe so gradili po načrtih ruskega generala Todleba. Trdnjava se je z uspehom upirala vse leto združenim vojakom Francije, Anglije, Turčije in Sardinije, ki so pod obzidji Sevastopolja izgubili okoli 90.000 vojakov. V istem času so znašale izgube ruske obrambe, ki ji je poveljeval knez Muravjev, okoli 120.000 ljudi.

Padeč Sevastopolja leta 1855. je imel za Rusijo težke politične posledice, ker se je morala med drugim popolnoma umakniti s Črnega morja. Čeprav je bila njena svoboda l. 1871 na Črnem morju spet vzpostavljena, je padeč Sevastopolja vendar dokazal, da niti velike ruske rezerve niso neizpriljive, kar so prej splošno mislili. V tedanjih razmerah, ko še niso bile zgrajene

prometne zveze, je vsa vojska morala hoditi stotine in tisoče kilometrov peš do sevastopolskih utrdb, pod katerimi so se borili pripadniki ruske države od Kavkaza do baltičskih dežel. Obstoje dokazi, da je Rusija tedaj v svojih poljskih pokrajinah s silo lovila tudi same žide in jih uvrščala med svoje enice, da bi izpolnila praznine, ki so nastale med branilci Sevastopolja. Razen v bojih samih, je mnogo vojske pomirilo zaradi kolere, ki je zavladala v zadnjem času obleganja mesta.

Zanimivo je, da so tudi tedanja ruska vojna poročila javljala o velikih izgubah sovražnika in priznavala, da je na ruski strani pri obrambi padlo samo nekaj kozakov. Prave izgube se se zvedele šele kasneje. Se nekaj desetletij pozneje je imel človek priliko videti po Rusiji množico sevastopolskih invalidov, ki so prosičali po deželi. Bili so znani pod imenom »Nikolajevskih vojakov« in so hodeč iz mesta v mesto pripovedovali o junastvih v bojih za Sevastopolj. Po krimski vojni je bil Sevastopolj na novo pozidan. Zelo lepo se je razvijal in postal glavna ruska vojna luka na Črnem morju.

V zgodovini se Sevastopolj omenja zlasti leta 1905., ko so se v mestu uprli ruski mornarji, v imenu katerih je pomorski poročnik Schmidt zahteval od carja Nikolaja II. uvedbo ustave in sklicanje ustavotvorne skupščine. Po petih dneh hude borbe je 15. novembra 1905 uspelo vladi zve-

stim četam obvladati upornike, ki se jih je en del umaknil na oklepno križarko »Potemkin«, s katero so šli skupno v propast. Sevastopolj si lahko lasti slavo, da je bil prvo mesto, v katerem se je začela ruska revolucija, ki se je končno zaključila leta 1917. Današnje obleganje Sevastopolja, ki v zadnjih dneh izgublja utrdbo za utrdbo, je podobno onemu iz leta 1855, kakor da se zgodovina ponavlja. Tudi tedaj so njegovi branitelji računali na neizpriljive ruske rezerve v ljudeh, ko pa so doživeli razočaranje, so nastale najdalekosežnejše politične posledice za vso državo.

Potenje

Znojenje imenujemo izločevanje tekočine skozi kožo, da se izrazimo na najbolj enostaven način. Z znojenjem izločamo znatno količino škodljivih snovi in ohlajamo telo, ker pri izločevanju odvajamo organizmu veliko količino toplote. Razlogi potenja so zelo različni. Naravnega znojenja ni težko razlikovati od bolezenskega.

Znojnice so žleze, ki jih imamo po vsem telesu. Najbolj so razširjene pod pazduho, na podplatih in na dlaneh. Potimo se pri hudi vročini, pri težkem delu, od strahu ali od razburjenja. Ne samo v poletni vročini, ampak tudi pri napornem delu pozimi teče znoj s telesa. Marsikateri izpit in marsikateri prvi nastop pevke, igralka ali drugih umetnikov pa tudi znanstvenikov spremlja bolj ali manj močno potenje.

Večina znoj izhlapeva nevidno. Dnevna količina potu, ki ga izločamo, je različna in se spreminja. Odvisna je pač od tega, kakšno delo vršimo, pa tudi od vremenskih razmer. Povprečno izločamo 1 in pol litra potu na dan. V tropskih jezeleah ali pod gotovimi okoliščinami tudi pri nas, lahko dnevno izločamo 10 do 15 litrov potu na dan. Pri močnem potenju se na koži naredijo večje ali manjše kapljice. Znoj vsebuje 2 odstotka čvrstih snovi, med katerimi sta najvažnejši sestavini kuhinjska sol in sečna snov. Zaradi tega imenujemo znoj tudi »razredčeni seč«. Ko znoj izhlapeva, ni vedno brez vonja, kar je za mnoge sitna in neprijetna stvar. Vonj izvira iz maščobnih kislino, ki nastajajo pri razkroju kožnega loja.

Mnogi ljudje se že po svoji naravi močno potijo, čemur je vzrok telesna konstitucija. Drugi se ne potijo po vsem telesu, ampak samo na dlaneh in podplatih. Zmerno znojenje je prav dobro za naš počutek. Če splošno ali krajno potenje izostane, recimo zaradi prehlada ali če smo premočeni ali zaradi katerega koli drugega vzroka, lahko nastopijo raznovrstne težave. V tem primeru si moramo pomagati s toplimi kopelmi ali z gorkimi ovitki, dobro pa je tudi, da pijemo primerne vrste čaja.

Če se sčimo, se seveda tudi potimo. Sonce na dva načina učinkuje na telo: kot toplota in kot svetloba. V našem primeru hočemo govoriti samo o učinku toplote. Sončna gorkota povzroča zastoj telesne toplote in živahno potenje. Pri enournem sončenju je višek znojenja tako velik, da

znatno dvigniti donos medu. O tem dvomi jo. Kajti donos medu ne zavisi zgolj od čebel samih, marveč v prvi vrsti od vremena. Če čebele ne morejo poletavati na pašo, ali pa, če morajo letati predaleč, ker je prevelik »navale na cvetoče rastline, tedaj donos upade v toliko meri, da se čebelar ne more kaj priditi okoristiti s prevelikim številom čebelic. Stradajoče čebele pa se rade izpreveržejo v nevarne roparice. V veliki prirodni medarni torej ne bo v bodočnosti kakšnih velikih gospodarskih izprememb in mi se moramo pač sprijazniti z dejstvom, da ostaja leto za leto mnogo sladkega zaklada nepobrzanega, ker primanjkuje nabiralk. Najsi smo že toliko napredovali v izkoriščanju prirode, tega pa le ne zmoremo, da bi sami srkali sladki nektar iz lipovega cvetja.

maša padeč teže za pol do 1 in pol kilograma. Pot, ki ga povzroča sončna toplota, ima posebno koncentracijo soli, ki odstranjuje strupe iz telesa. Prekomerno znojenje opazujemo pri tuberkuloznih, pri zvišani telesni toploti, pri srčnih in ledvičnih boleznih, pri prekomernem in živahnem delovanju ščitne žleze, pri prekomernem delu najčnikov, pri izdatnem pitju voje in drugih pijav in pri zauživanju kuhinjske soli. Nadalje opazujemo močno potenje pri ljudeh, ki imajo razburljive živce ter po hudem duševnem in telesnem naporu. Če znoj ostane delj časa na občutljivi koži, lahko povzroča razne izpuščaje. Nočno potenje je včasih sumljivo. Pogosto pa se po nepotrebnem strašimo, ker je zelo mnogo ljudi, ki se pote zato, ker so razburljive narave. Za vsak primer pa naj velja glede nočnega potenja pravilo, da je najboljšje, če se posvetujemo z zdravnikom, ker se lahko za znojem skriva kakšna bolezen.

Potne noge, pa tudi potne roke so neprijetna reč. Prav tako je sila neprijetno potenje debelih oseb na krajih, kjer znoj ne more izhlapevati. Pot se razkroja in neprijetno diši. Včasih se na koži naredi znojni zdrob. To so majhne, rdeče, srbeče pikice. Po tem, kakršne so okoliščine, se lahko narele tudi majhni mehurčki. Neprijetno potenje nog, potenje pod pazduho in potenje rok zdravijo sicer ne škoduje, lahko pa ga preprečimo z izmeničnimi kopelmi z vročo in mrzlo vodo. Tudi mrzle kopeli pomagajo. Zelo učinkovito je pogosto kopanje

in umivanje nog. Pazduho umivajmo pogosto z vročo vodo in milom ter dobro posušimo. Dobri so formalinovi izdelki. V zelo trdovratnih primerih polkusažo znojenje omejit tudi z Röntgenovimi žarki. Poleg kopeli je odlično sredstvo pogosto menjenje perila in nogavic. Vroče kopeli in potenje v zdravilne namene, kot na primer pri revmatizmu sklepov in revmatizmu mišic, dajejo potenje za ozdravljenje prehlada, smejo uporabljati samo ljudje, ki imajo zdravo srce. Potenje namreč že samo po sebi obremenjuje delovanje srca.

Iz gornjih besed lahko posnamemo, da je normalno potenje nujno potrebno in zdravo. Pri prekomernem potenju pa se lahko poslužimo zdraviljenja, in sicer je treba zdraviti vzrok bolezni. Nikar si ne poskušajte odstraniti vonja po znoju z raznimi kremami, dišavami ali z dišečimi pudri. Stanje se bo poslabšalo — znojenje bo še huje. Najboljša dišava je in ostane voja in milo.

Potenje pri malih predšolskih otrocih in pri dojenčkih med spanjem je po večini brez resnega pomena. Največkrat je krivo tega pregorko zaodnavanje. Pri otrocih, ki so zdravi in pri odraslih ni treba ustavljati potenja z zdravili, pač pa si pomagamo s snago v smislu gornjih navodil. Kdor potuje po dolgih turah ali po drugem telesnem naporu izgubi veliko znoja, mora izgubljeno tekočino, ki lahko znaša več litrov, nadomestiti, zlasti če želi nadaljevati pot ali začeti znova z delom, sicer se izpostavlja nevarnosti sončne kapli.

(—G—)

Oskrba vojske v Afriki

Oskrba italijanske in nemške vojske v Afriki zahteva mnogo truda in mnogo posebnosti. Treba je ne samo skrbeti, da imajo vojaki, ki se borijo v vročini in na peščenih tleh, kjer ni zelenja ne vode, izdatno hrano in krepitele, osvetočujoče pijače. Treba je izkrajati paziti, da je prehrana za tamošnje podnebje primerna.

Vsekakor so se italijanski vojaki dosti lažje privadili na podnebne razmere v Severni Afriki in tudi njihova hrana se ni dosti izpremenila. Italijanska vojska je zvesta svoji preizkušeni okusni olinati kuhinji in testeninam, ki jih pač noben narod ne zna užjete pripraviti. Precej bolj kočljivo je bilo z Nemci, pri katerih se je pokazalo, da je vprašanje prehrane važnejše kakor sam vpliv podnebja. Zavaljo tega je bilo vprašanje prehrane nemške vojske v Afriki poverjeno zavodu za kuhinjsko umetnost v Frankfurtu ob Meni, čigar naloga je, znanstveno raziskovati prehrano v raznih krajih in raznih okoliščinah. Zavod, ki je v državni upravi, dela v sedanjih vojni sila zanimive preiskuje. Njegova glavna naloga je sestavljanje kuhinjske recepte za najboljše, najcenejše in najprimernejše vojaško hrano. V Nemčiji, kjer so v znatnih rečeh radi prav temeljiti, so prišli do prepričanja, da je treba kar najresnejše vpoštovati stari rek: da koraka vojska »po svojem žledeču«. V frankfurtskem zavodu najdemo poleg velikih kuhinj in velikih shramb, kjer gospoduje kuhinjska, razne kemične laboratorije, rentgenske kabine in zdravniške raziskovalnice, kjer raziskujejo kalorije in vitamine ter v učenih formulah ugotavljajo, kako so posamezna jedila prebavljiva.

Velika preizkuševalnica v Frankfurtu se je posebno izkazala sprčo vojne v Severni Afriki. Že naprej se je vedelo, da bo borbeni sposobnost čet, ki se morajo boriti v nevarnih podnebnih razmerah, znatno odvisna od tega, ali jim bo mogoče nuditi pravilno hrano in primerno pijačo. Izkušnje zadnjih mesecev so pokazale, da se je to posrečilo. Vojaki kuharji nemških čet v Afriki so morali poslati svoje jeilne liste v Frankfurt obenem z natančnim poročilom, kako gódi posamezna jedila nemškimi vojakom. Vse te podatke so nato v Frankfurtu preizkusili in jih primerjali z lastnimi poskusnjaki. Tako so naposled sestavili idealne jedilnike za vsak letni čas v tropskem podnebnju. V Frankfurtu zdaj izdelujejo jedilnike, uvažujoč tiste zaloge živil, ki jih pač lahko iz Nemčije pošljejo v Afriko. Pokazalo se je v glavnem, da je vojakom najbolj všeč tista hrana, ki se ne razlikuje preveč od one v domovini. Tako so na primer izprva sodili, da vojaki pod vročim nebom ne bodo dobro izhajali z mesom, zato so jim namenili več zelenjave. Toda to ni bilo najugodnejše. Vojaki so si pozeleli svinjine in bravine in bilo jim je ustreženo.

Seveda so taktične zahteve pušavske vojne tudi svojevrstno vplivale na jedilnik. V prostornih peščenih pokrajinah, kjer bi ogenj z dimom lahko izdal postojanke sovražnikom, morajo biti na razpolago živila, ki se lahko použijejo presna in ki vendarle vojaka nasitijo. Zaradi tega je bilo v Nemčiji izdelanih za afriški zbor mnogo

koncentriranih past iz pemikana, soje in vitaminih preparatov. Ta okrepila morajo vsebovati vse, kar je potrebno za izdatno krepitev telesa. Pripravljenja pa so ta živila tako, da se tudi ob huli pripelke čaje tedne ne pokvarijo. V etapnih krajih imajo nadalje zadostne množice presnega sadja, ki vojakom posebno tekne, če so se več dni vzdrževali z opisanimi posebnimi žili. Načelno je četam prepovedano, da bi povečale svoje obroke na ta način, da bi streljale pušavske živali. Pokazalo se je namreč, da povzroča uživanje mesa takih živali, ki niso zdravniško preiskane, raznovrstna obolenja.

Posebno poglavje vojaške oskrbe v Afriki je pitna voda. Vojak potrebuje dnevno povprečno pet litrov vode. Ker ni mogoče tolikšno množico vode dostavljati napredujočim četam, je bilo treba čete naučiti, kako naj same iščejo studece. Razen tega imajo pri sebi kocke limoninega koncentrata, ki jim hladi žejo, obenem pa vsebuje desinfekcijske snovi, ker je treba razkužiti vodo iz vsakega pušavskega studenca. Ustvarjen je bil tudi poseben aparat, ki napravlja morsko vodo pitno. Vsekakor je ta iznajdba, ki bi bila zlasti za Anglijo kot izrazito pomorsko silo neprecenljive vrednosti, stroga nemška skrivnost.

V pušavi se je izkazalo, da pivo najboljše gasi žejo. V Tripolisu so danes različne, iz Nemčije priseljeje pivovarne, ki varijo za nemške vojake v Afriki pivo z lahkim odstotkom alkohola. V velikih pločevinastih galonah dobavljajo vojakom v prvih borbenih vrstah zaželeno pijačo.

Precej različna od nemške in italijanske oskrbe je prehrana angleških čet. Angleži jemajo svoje »steaks«, Avstralci svoje »muton chops«. Indijci, ki imajo, kakor znano, zelo stroga pravila glede prehrane, pa morajo biti oskrbovani z velikimi količinami konzerviranega domačega sočivja in mesovja.

Nedopustna trgovina z mesom

Osebeje urada za nadzorstvo cen pri Visokem komisariatu je dalje časa zasleduje skrivno trgovino z mesom in skoraj vsak dan izvrši kako aretacijo. Prav tako pazno sledi brezvestnim ljudem, ki s svojim temnim delom škodujejo poštemu potrošniku. Oni dan je prišel na vrsto mesar Ivan Lipah, Zg. Kašelj 75, ki je skrivaj zaklal nepravilno kupljeno kravo ter je bil že gotov, da jo bo lahko prodal ne glede na vse določbe, toda organi omenjenega urada so ga zasačili na samem činu, mu zaplenili 158 kg mesa ter brezvestnega klavca naznanili sodni oblasti.

Gospodinja: »Mickla, želim si, da bi se vedel skromneje. Ko boste zvečer stregli gostom, ne nosite, prosim, lišpa.«

Služkinja: »Za Boga, milostiva, saj ne nosim nič tako dragocenega... Vsekakor sem vam pa hvaležna za svarilo. Nisem si mislila, da so vaši gostje tako nevarni.«

KULTURNI PREGLED

Giacomo Leopardi

V. V. Pismu Francozu de Sinnerju je pisal Leopardi leta 1832, da odklanja mnenje, češ da so njegovi filozofski nazori posledica telesnega trpljenja. Njegov protest zoper sodbo, ki se bo poslej v raznih inaničah ponavljala celo stoletje do naših dni: da bi namreč Leopardijeva misel hodila druga pota, če bi ne bil pobjabljen in skoraj vse življenje bolan, je delno upravičeno. Skoraj še ob njegovem času je na zunaj zadovoljni, inoviti in zdravi nemški meščan Schopenhauer oznanjal podobne pogoje na svet kakor Leopardi, tako da pravi Robert Hamerling: »Schopenhauer... je skoraj dobesedno ponavljal to, kar je Leopardi izražal v svojih pesmih...« Pol stoletja pozneje je večno bolehači Nietzsche spreminjal svojo bolelost in usodo v najdržnešo filozofijo moči, kar je pozna zgodovina človeškega misljenja. Tako se dajo iz nesrečne usode in bolesti izjavljati razni svetovni in življenjski nazori. Leopardijev pesimizem ni nujno posledica bolezni Morda bolezen samo izostri pogled na življenjsko stvarnost, razene kakor veter zasenečevalne oblake nekaterih iluzij in postavi človeka z vso njegovo nemočjo pred ravnodušno obličje narave.

Vzlic temu pa se danes bolj kakor kdaj nagiblujemo k sodbi, da je Leopardijeva pesniška in filozofska podoba sveta zrasla iz njegove osebné usode ter da je v tolikem stopnjevanju doživljena bolelost od nesmiselnosti telesne bolečine preko čustvenih muk tja do najrahlnejše bolesti spoznanja o ničemurnosti sveta in človeškega življenja v zvezi z vso psihofizično podlago Leopardi-

jeve osebnosti mati njegove poezije in njegove filozofije. Vse njegovo doživljanje sveta, vse njegove spoznave, pa naj bodo še tako izraziti plod spekulativnega iskanja, odražajo v sebi nekoliko gorje življenjske izkušnosti in lahko umijemo zagrenelosti. Da je Leopardi reagiral drugače, na svojo usodo kakor vendarle sručenji Nietzsche, so morda vzrok dode osnovne njegovega značaja, te skrite determinante slehernega svetovnega nazora.

Osebná usoda je nedvomno ojačila melanholični nagib, ki se je sproščal v Leopardijevi poeziji kot izvor njenih elegičnih tonov. Sodobno duševstvo je nemara našlo tudi z nekaterimi psihoanalitičnimi prijemi razlago za Leopardijevo duševno stanje. Vse modrovanje o genezi teh primarnih, osebnó doživljenjskih podnetov pa ne more ovreči filozofske upravičenosti Leopardijevih pesniških pogledov na človeka in na življenje, prav kakor ne more nobena taka razlaga zmanjšati estetske vrednosti njegovih pesniških stvaritev. Ideje, ki dobe bodisi filozofske, bodisi poetične oblike, čustva in spoznave, ki preidejo v organsko življenje umotvorov, imajo svoj raison d'être tudi brez zveze z avtorjevim življenjskim t.j. s svojo individualno genezo.

Poglavitna vrednost Leopardijeve nesmrtné zapuščine so njegove poezije. Najboljše in najznačilnejše so zbrane v knjigo »Canti«, ki edina predstavlja poeta in sodi med najpomembnejše v italijanski pesniški književnosti 19. stoletja. »Canti« obsegajo v glavnem nekaj okrog štirideset pesmi. Skromna žetev obilne, z mukami in solzami

zavilane življenjske setve, če jo primerjamo s celotnim delom tega ali onega Leopardijevega sodobnika na primer Hugoja. V tem pogledu spominja Leopardi na našega Prešerna.

Leopardi je pisal pesmi porekdoma in počasni. Hotel je, da mu dozorevajo kakor grozdje v jesenskem soncu. V nekem pismu leta 1824 se izpoveduje, da je spisal samo malo pesmi in še te so kratke. Pri pisanju »pravi, nisem nikdar zasledoval kaj drugega kakor navdajenja; vedno sem si v dveh minutah izoblikoval znasnvo in vso razdelitev vsebine. Ko je to storjeno, čakam, da mi pride nov trenutek stvarjalnega veselja. Ko le-ta napoči (a to se po navadi zgodi šele čez nekaj mesecev), začnem zlagati pesem, vendar tako počasni, da tudi nikoli še pesmi ne morem končati pri kakor v dveh ali treh tednih. To je moja metoda: in če ne pride inspiracija sama po sebi, tedaj bi laže prišlo voda iz debla kakor pa en sam verz iz mojih možganov.«

V teh štiridesetih pesmih je zgostena ne samo vsebina človeške dragocene življenja, v njih ni le pesnikova osebna izkušnost ter v duhovne simbole in izraze spremenjeni trnki sad njegovih muk in njegove neutočenega hrepenenja; v njih so tudi izraženi rezultati pesnikovega premišljevanja in intelektualnega napora za doumjetje nekaterih poglavitnih človeških problemov. Leopardi ni bil pesnik magičnega, marveč logičnega tipa, zato je bližji Nietzschejevemu vzoru apoloničnega pesnika racionalen, dejal bi, magičen je pri njem samo prvi blebski pesniški misli, inspiracija, ki mu po- loži v duha zarodke pesmi. Njena rast, nje kompozicija je že zavestno delo ratia, iskane najbolj ustreznega izraza, piljenje, dovrševanje — prav kakor danes na primer pri Paulu Valéryju. Zaradi te močne kon-

trole intelekta preveva vso Leopardijevo pozicijo neka jasna in čista svetloba. Podobna je naravi v zgodnjih jesenskih dneh, ko se zdi sonce umerno in blago in ko so vsi predmeti, tudi vse sence, očrtani razločno in jasno. V vsem ozračju čuti melanholijo slovesa, zadnji zar dozorevajočega življenja, neizprosno bližino odhoda in počitka. V to osnovno ozračje svoje poezije, v ta elegično jasni ton pesnikove duše spu- šča Leopardijeva muza v podobni inspiracije tisto krhko snov, iz katere bo učeni logik in tenkočutni jezikovni erudit stkal svoje pesmi in položil v njihovo posodo svoje najbolj presunljive skušnje in najrahlnejše hrepenenja.

VI.

Izmed prvih pomembnejših pesmi sta dve (All'Italia, Sopra il monumento di Dante), obe delo dvajsetletnega Leopardija, izraz njegove vere v Italijo; verzom se pozna, da jih je pisal mlad učenjak, ki se giblje v krogu humanistične učenosti in ki doživlja v sebi zgodovinsko usodo svojega naroda. K patriotičnim motivom se pozneje le redkokdaj vrača, toda zagonetna pot zgodovine, skrivnost minevanja in propadanja, ki toliko označuje dramatični potek njenih valov, zavzema večkrat Leopardijevo pesniško fantazijo.

V naslednjih pesmih, če jih pogledamo kronološko, se čedalje bolj uveljavljajo razpoloženja nemirnega duha, ki tiptje okrog vprašanju večnosti in neskončnosti, ki postavlja zoper ravnodušno, človeku sovražno naravo iluzije kot neogibno opojnost duše, kot edino sredstvo, da postane življenje znosno. Vedno bolj vstopa v njegovi poeziji, prav kakor v prozi in v osebnih zapiskih, v ospredje poglaviti problem človeškega življenja: problem z la v človeku, v naravi, v zgodovini in z njim zvezano vprašanje

s misla našega bitja in žitja. Če je narava človeku položila v srce neugnano hrepenenje po sreči, se vprašuje Leopardi v raznih inaničah, čemu ga je prevarila za to srečo, saj je vse zlo v naravi (se pravi: vsa njena resničnost) pravi posmeh sreči in ugodju? — Prav tako se oglašajo v več pesmih motivi neuslišane ljubezni in neozdravljivega razočaranja. Tako poje bolest na vse tanke strune Leopardijeve občutljive duše. Nastaja tisto izrazito leopardijsko ozračje, v katerem si stoji v neenakem, dramatičnem in za človeka neizprosno tragičnem boju nasproti naravi in človeku. Pri redkokaterem pesniku občutiti v tako presunljivi obliki usodno disharmonijo odnosa med spoznavajočim človekom in slepo naravo. Človek je s svojim duhom postal zavest narave, edino sredstvo, s katrim se sama spoznava in oce- njuje, vzlic temu je neprestano ogrožen v svojem obstoju, izločen neskončnemu trpljenju, zapisan neogibni zahrbitni smrti in obenem, da z vsem, kar ustvarja, izginja v večnosti. Leopardi je živel pred Darwinom, vendar je že spoznal, da narava ne pozna jaza, da obstoje samo posamezne vrste in da so poedinci poklicani v življenje zgolj zato, da z bojem med vrstami podaljšujejo nesmiselnosti obsto- vst, ki so morda z vsem življenjem vred samo biološki akcident v geološkem procesu zemeljske skorje. Nasproti najbližji in »najaktualnejši« miselnosti svojega časa — prosvetljenjskemu optimizmu, veri v napredok in v znanost —, nasproti rousseauovski iluziji o prirojni dobroti človeka in o harmonični lepoti narave in njenih zakonov je Leopardi postavil v pesniških in proznih spisih storo, tudi v krščanskem nauku ohraneno spoznanje o neizmen- ni moči zla, o krutem zakonu trpljenja in bolesti, ki gospoduje nad vsemi živimi bitji. (Značilen je v »Zibakdonu« njegov opis ova-

Kronika

• **Poveljnik Rommel povišan v general-feldmarsala.** Adolf Hitler je poslal poveljniku nemškega zbora v Afriki naslednjo brzojavko: »Gosp. general-feldmarsal Rommel! Hvala vam za vaše vodstvo in vašo lastno očiščeno poštenost ter za priznanje junaških uspehov, ki ste jih dosegli s svojim poveljstvom na afriškem bojišču, vsa povišanja s današnjim dnem v general-feldmarsala.«

• **Stotil odlikovanec s hrastovim listom.** Kakor znano, je Adolf Hitler v sedanjih vojnih ustanovah red: viteški križec železnega križa. Nato je viteškemu križu dodal kot nadaljnjo stopnjo odlikovanja hrastov list, potem meče k hrastovemu listu in kot najvišje odlikovanje briljant k viteškemu križu. Odlikovanci s hrastovim listom imajo svoj številčni vrstni red. Te dni je prejel hrastov list k viteškemu križu generalni major Ludvig Wolff, poveljnik neke pešadijske divizije. On je stotil vojak nemške vojske, ki je odlikovan s hrastovim listom k viteškemu križu.

• **Sindikati mesarjev in klobasničarjev Ljubljanske pokrajine,** združeni trgovci Ljubljanske pokrajine vabi vse mesarske in klobasničarske mojstre iz Ljubljane in vseh krajev Ljubljanske pokrajine na prvo leto letno skupščino, ki bo v nedeljo, dne 28. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v salonu restavracije Struželj v Ljubljani, Dalmatinska ulica, s naslednjim dnevnim redom: 1. Otvoritev skupščine. 2. Čitanje določil sindikata. 3. Volitev predsednika sindikata. 4. Volitev zastopstva sindikata. 5. Slučajnosti. Prosimo za točno in zanesljivo udeležbo!

• **O važnih zdravstvenih vprašanjih v Nemčiji** je govoril v Hamburgu zdravstveni vodja dr. Conti. Rekel je, da so se izjalovile vse sovražne nade glede zdravstvene oslavitve nemškega prebivalstva. Doba je vsakega težka in od vsakega je treba zahtevati marsikaj strogega. Vojna zahteva, da ljudje v tej dobi izrednih naporov oblikujejo svoje življenje pametno in preudarno. Zaradi omejitve izdelovanja zdravil je rekel dr. Conti: Ako zadnji čas po lekarnah ni dobili raznih preparatov zoper glavobol, pač to ni važno za ljudsko zdravje. Prej bi se lahko reklo, da kar nič ne škoduje, če je omejeno kupovanje tiskih sredstev, ki je prišlo kar po nepotrebnem v našo državo. To lahko posameznikom koristi. Pač pa je bilo strojeno vse, da ne bo primanjlovala tistih zdravil, ki so resnično potrebna za ohranitev zdravja in delovnih sposobnosti nemškega naroda ter za obrambo pred kužnimi boleznimi. Izdelovanje zdravil je v vojni podvrženo splošnemu narodnemu zdravstvu, ne pa gospodarstvu.

• **Tajna ponarejevalnica dokumentov v sinagogi.** Iz Budimpešte poročajo, da je policija v zvezi z zadnjimi aretacijami židov, ki so se s ponarejenimi listinami prethotapili iz Slovaške na Madžarsko, odkrila v podzemlju neke budimpeštanske sinagoge odlično opremljeno delavnico, kjer so izdelovali žige madžarskih oblasti ter tiskovine in listine, potrebne za osebe izkaznice. Policija je zaplenila veliko število ponarejenih žigov in tiskovin, našla pa je tudi znatno količino živih nakaznic. Praktični židje tedaj niso skrbeli samo za prehod svojih sovražnikov in sonarodnjakov na Madžarsko, ampak so jim tudi takoj ob prihodu omogočili prehrano s pomočjo ponarejenih izkaznic. Oblast je zaprla vse žide, ki jih je zalotila v sinagogi, višjega rabina pa je ogradila sidišča. Preiskala je tudi listine mnogih židov ter je kakih 500 kosov poslala v taborišča na prisilno delo. Med temi so zelo imoviti trgovci, bivši bančniki in industrijci.

• **Zaklonišče ne varuje pred strelom.** Vsekakor so zaklonišča v Nemčiji dobro izgrajena, da varujejo pred bombami in granatami. Toda tragični dogodek, ki se je priemeril v Kressu, je razodel, da zaklonišče ne varuje pred strelom. Ko je tedaj nastala nevihta, se je 29letna Jerica Ptermannova, ki je bila precej slabih živcev in ni mogla prenesti treskanja, brž odpravila v zaklonišče. Po kljubovalnosti usode pa je treščila strela ravno v to hišo in sicer je tresk dosegel gospo v zaklonišču in jo na mestu ubil.

• **Pouk s pomočjo voznega reda.** V Švici so letos uvedli novo učno uro. Ker so se približale počitnice in bodo dijaki in šolarji svobodno potovali, so jih začeli poučevati z voznim redom. V šoli sestavljajo načrte za različna potovanja in učenci morajo dognati, katerih prog se lahko poslužujejo, kje je treba prestopiti, kje se lahko okrepijo v okrepčevalnicah in kar je še v zvezi s potovanjem. Nato povedo učitelji učence ali dijake na kolodvor, kjer jim železniški

uradnik razloži, kako posluje prodajalica voznih listkov. Namen te vzgoje je, napraviti mladino kolikor mogoče samostojno na potovanju, saj vozni red povzroča vse tisto, s čimer ljudje po nepotrebnem nadlegujejo železniške uslužbence. Pravilo, ki bi moralo veljati tudi pri nas, se glasi: »Mnogo je prehrani sebi in drugim, če znaš prebrati vozni red.«

• **Najmanjši dnevnik v Evropi** izhaja v londonskem mestnem delu Pennyfieldu. Tam prebivajo večji del kitajski delavci in med njimi je prišel poštvovalni Ceng-Cung na misel, da je začel izdajati časnik za svoje rojake. Dan za dnem objavlja poročila s Kitajskega, ki sicer niso razveseljiva, a jih je vendar treba vedeti. Ceng-Cung izdaja svoj dnevnik v enem samem izvodu, sam je ravnatelj, glavni in odgovorni urednik. Raznašalec ne potrebuje, ker gre dnevnik iz roke v roko. Žal ni izglede, da bi Ceng-Cung kdaj postal kralj kitajskega tiska.

• **Brezmesna hrana** je v Zedinjenih državah zelo v modi, zlasti med filmskimi igralkami. Samo Greta Garbo, pravijo poročila, se ni marala vneti za nove nauke zdravnika Hauserja, kakor se piše novi apostol ameriških vegetarijancev. Zdaj pa se je zgodilo, da se je Greta Garbo poročila ravno z dr. Hauserm. Mar zato, da se bo spreobrnila k njegovi metodi? Ne, pravi dr. Hausner, kajti Greta spada v svet iluzij in ji ni treba vsiljevati pzemskih zakonov. Pretkani doktor si je pa s poroko Grete Garbo vsekar napravil uspešno reklamo.

• **Clark Gable** hoče k letalcem. V Ameriki je dobrodošla vojna reklama zlasti s pomočjo tistih, ki jih pozna vsa javnost. Prejšnji teden so listi prinašali najrazličnejše fotografije zamorskega boksaškega prvaka Louisa, ki služi vojske z drugimi črnici. Ta teden pa počno veliko reklamo z znanim filmskim igralcem Clarkom Gableom, češ da bo šel v kratkem prostovoljno k pregledu, če je sposoben za letalca. Seveda se Clark Gable ne bo boril, marveč bo zgolj igral novo vlogo, tokrat pač v elegantno prikriti letalski uniformi.

• **250.000 nepismenih novincev v Ameriki.** »News Chronicle« poroča, da so pri zadnjih naborih ugotovili med vojaškimi novinci 250.000 nepismenih. Ti so bili sicer telesno sposobni za vojaško službo, vendar pa jih je vojaška oblast črtala iz vojaških spisov, češ da moderna vojna zahteva od vojaka več, kakor samo telesno usposobljenost. Državno tajništvo za vojno sedaj išče pota in načina, kako bi zaposlilo nepismene novince. Predvsem bodo ustanovili tečaje, da nauče nepismene vojake čitati in pisati.

• **Nagel obračun z nevarnim zločincem.** Kakor smo poročali, je bil pri Padovi prijatelj berlinski roparski morilec 32letni Valter Lüdtke, ki je v neki vili v Dahleumu pri Berlinu umoril in oropal 56letno gospo in njeno 70letno mater. Po eskorti v Berlin je bil takoj izročen posebnemu sodišču, kjer je prišla na dan njegova grozovita preteklost. Lüdtke je bil sicer poročen, toda brez otrok. Že ko mu je bilo 16 let je prišel v nasprotja s paragrafi. Zlasti rad je kradel. Ko je bil lani po petih letih spet zapustil ječo, je šel med zidarje in je letos v začetku leta prišel v vilo, kjer je skoval naklep za zavraten zločin. Poželel je 21-letno zalo hčerko hišne gospodinje. Da bi dosegel svoj namen, je usmrtil njeno mater in njeno babico, naker je nameraval spravi s sveta tudi hišno hčerko, kar pa mu je k sreči izpodletelo. Pobral je zatorej dragotino in pobegnil. Nemški listi pravijo, da ga je predsednik sodišča zavaljoval njegove nasilnosti in krvočelnosti imenoval »hudica v človeški podobi«. Sledila je smrtna obsoda.

• **Smrtna kazen zaradi izkoriščanja zatamnitev.** Pred dunajskim posebnim sodiščem je trajala več dni razprava proti šestim članom vilmolske družbe, ki je lani od pomladi do pozne jeseni izkoriščala zatamnitev, da je lahko po glavnih dunajskih ulicah plenila trgovine. Vilmoli so v 41 trgovin in so nabrali za 6000 mark plena, nadalje živilske karte in oblačilne nakaznice. Volja je bil najmlajši med njimi, Friderik Medek, njegov glavni pomagač pa je bil Hans Herwig Motyka, ki je sodeloval pri 21 vilmoli. Medek in Motyka sta bila obsojena na smrt, drugi pa na daljšo zapornico. Pred posebnim sodiščem v Solnogradu pa je bil obsojen na smrt nepopolnletni vilmolec Ferdinand Hatlauf, ki je vilmoljal v samotne vile po letovisih in je nabral za pol milijona mark plena. Prepotoval je več dežel samo zaradi vilmov.

• **Nenavaden pogreb.** V vasi Šrubi v Egiptu je policija ustavila pogreb, ki se je poimenoval iz Kaira. Pogrebi so se najraje razbežali, pri krsti so ostali samo nosači. Raz-

umljivo, kajti policija je takoj dognala, da v krsti ni mrla, marveč polno krušnih hlebov. Preiskava je pokazala, da se je »pogrebni zavod« že dalje časa bavil s tihotapljenjem kruha iz Kaira na deželo, kar je donosalo lepe dobičke. Preiskava pa je tudi razodela naslednjo žalostno sliko: V Egiptu je 12 milijonov deželanov in 4 milijone meščanov. V prid meščanski manjšini, ki pa zna vptiti in protestirati, zasežejo v Egiptu po vsaki četvi dve tretjini pridelka. Tako primanjkuje felahom celo turšice, ki jim je potrebna za vsakdanji kruh. Če to ni narobe svet! Deželani morajo plačati za vsakdanji kruh polovico več kakor meščani, ker ne smejo sami peči kruha, marveč jim ga morajo »pogrebiti« tihotapiti iz mesta.

• **S tretjega nadstropja je padel in ostal nepoškodovan.** Gletnik Narcis Bergamin iz Castalfraanca Veneta se je igral pri oknu v tretjem nadstropju. Nenadno je omahnil in padel v globino. Sosedje so opazili nesrečo in s strahom pohiteli, da bi dečku pomagali. Na njihovo veliko začudenje pa je fantek sam vstal in popolnoma nepoškodovan stekel domov.

• **Z jelenom je prišla v mesto.** V vzhodno-pruskem mestecu Neidenburgu so imeli nedavno dan priliko opazovati zanimiv prizor. Z dežele je prišla v mesto brhka kmetka gospodinja. Ob njeni strani je ponosno in voljno stopal lepo vzravnani jelen. Sredi živahnega prometa, kljub nabiranju množice in vpitju otrok se jelen še malo ni zmenil za mestne razmere, marveč je pokorno sledil svoji gospodarici na vsak njen klic in na vsak migljaj. Tako, kakor sta prišla, sta se po opravih složno vrnila domov. Kmetica je povedala, da je njen mož našel jelena čisto majhnega v gozdu, naker se je žival doblila privadila na kmetško domačijo in njene prebivalce.

• **Tudi gobe potujejo.** Nemški znanstveniki so zadnji čas razglabljali vprašanje, zakaj je zadnja leta (od 1938 dalje) zrastle razmeroma malo gobe. Sodiijo, da je to v zvezi z močno vlago tal, ki se je vsa ta leta pokazala tudi na tistih krajih, kjer je sicer v vročih poletjih zrastle mnogo gobe. Gobe ne prenesejo preveč vlage in v njej propadejo, zato se skušajo rešiti gobe na nekoliko bolj vzvišenih prostorih, ob gozdnih parobkih in podobnih vzboklinah. Ker potujejo gobe za uspevanje na raznih krajih mnogo sonca, je letina v vlažnih letih tudi tam slabša. V sušnih letih se vračajo gobe s prisojnih mest v vlažnejše kraje, v nižine in močvirnata tla, kjer lahko v posebno vročih letih edino najdemo posamezne vrste gob.

• **Zaupna posvetovalnica** bo namesto danes objavljena v soboto.

IZ LJUBLJANE

— **Janez Krstnik** je včeraj kresoval ob tako lepem vremenu kakor že dolgo ne. Jasmina traja dalje in sonce prigrava bolj in bolj, kakor se to ob kresu tudi spodobi. Saj pravi že stari narodni rek: »Dež na sv. Janeza slabo leto nareja, sonce naj se rajši pratiki smeja!« Če bi se imeli med nami Murna-Aleksandrova, bi nam nemara letos zapel novo romanco o kresovanju, da bi nam po njej zadehtele bohotne rože in bi se domisljaja svetlo in pestro razgibala okrog cvetočih praproči, okoli živalskih pomenkov v hlevu pa okrog bajnih zakladov na naših križpotih. O kresu se mora v prou vrabec skriti, pravi staro kmetstvo pravilo, in to se bo letos zgodilo. Najlepše se bo zdaj ob sončnem vremenu pozlatilo žitno klasje. God Janeza Krstnika obeta še nekaj lepih dni, saj je bilo nebo tudi včeraj skoraj brez oblaka. Zjutraj je bilo živo srebrno še za stopinjo nižje kakor v turek, beležilo je namreč v Zvezdi komaj 8° C, izven mesta pa je bila noč seveda še bolj hladna. To je najnižja temperatura, ki smo jo doslej za beležili v juniju. Ravno hladne in nekoliko meglene noči pa nam prinašajo lepe dni s pravimi poletnimi užitki. In zavaljo tega naknadno želimo vsem Janezom Krstnikom in prijaznim Ivankam vse tisto, kar si le morejo ob kresu najboljšega poželeli.

— **Nova grobova.** Po dolgi mučni bolezni je preminila soproga uradnika Kmetijske družbe ga. Berta Mulačková, rojena Rusova. Na zadnji poti jo je obhajal v četrtek ob 15. iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. — Po dolgi bolezni je za vedno zatnil svoje oči dolgoletni uslužbenec tvrdke Agnola g. Ivan Kikelj. Celih 45 let je vestno in vzorno izvrševal svoje delo pri tvrdki. — Pokojnika blag spomin, žalujočim svojcem pa naše iskreno sožalje!

— **Diplomiran** je bil na filozofski fakulteti ljubljanske univerze g. Mirko Mahnič iz Bohinja. Čestitamo!

kajti gospod župnik ne bo mogel in tudi ne bo hotel iti pozimi nikamor.

Drugi dan se je gnetlo na hodniku polno starcev in stark. Nekateri izmed njih so pripeljali na ročnih vozčkih, staro Kračevko pa je prinesla hčerka kar na hrbtu v oprtnicah. Župnik jim je podelil radevolje v svoji sobi odzvoje, tudi jih je takoj obhajal, in vsi so bili zadovoljni, da so opravili vse tako udobno in na toplem.

Z ostalimi cerkvenimi opravili pa ni bilo skoraj nikakih težkô. Pogrebi so se tako odlagali na pomlad, kajti v zemlji, zmrazil kakor kost, ni mogel nikdo izkopati groba. Vse mrtvece so namreč zagrebali časoma v sneg in šele okoli Velike noči so jih odnašali na pokopališče. Poroke in krste je opravil župnik doma. Ostala je le še šola, oddajena približno uro hoda od župnije, znamenita zato, ker jo je upravljal originalen šolnik.

Župnik Janez je hodil sicer vestno v šolo celih deset let in s šolnikom je sklenil odkritosrčno prijateljstvo. Niti prvi, niti drugi ni bil prežet z nestrpnostjo. Pomagala sta si vzajemno, kakor sta si mogla, obiskovala sta se, in ko je umrl stari upravitelj, ki je vladal kot upokojenec tudi na koru tirmalske cerkve, se je naučil njegov naslednik igrati na orgle in je zastopal to mesto v polno zadovoljstvo vseh, tako da ni nikdo niti pomišljal, da bi iskal drugega organista.

Učitelj Smola je imel dobro srce. Sam je rekel župniku: »Ne hodite sem v slabem vremenu in v prahu. Jaz prevzamem rad namesto vas verouk.« To je rekel, ko je bil gospod Janez zdrav ko bukva. Zakaj bi se mu ne ponudil zdaj, ko se mu je vgnezdil v palce in v kolena protin in ko mu grozi, da ga umori salo!

Cerkovnik Peter je sprejel to ponudbo pristréno in tudi župnik je priznal, da ni drugega izhoda. Sporočil je torej vikarju,

u— **Leena brv** čez Ljubljano pri kar-melčankah na Šelu je namenjena samo pešcem ter so zato koli ovirali vozni promet po njej. Toda koli so izginili in sedaj vozijo po brvi z vozčki, kmetje pa tudi z najtežjimi vozovi, da se brv šibi ter bo v kratkem tako pokvarjena, da niti hoditi ne bo več varno po njej. Nevarno brv bo pa morala mestna občina zapreti tudi pešcem. Zato opozarjamo vse prebivalstvo, da je vožnja po tej brvi prepovedana tudi z ročnimi vozčki, predvsem pa opominjamo vse voznike na to prepoved ter jih opozarjamo, da so odgovorni za vsa škoda. Sosedje brvi naj sami opozarjajo voznike na to prepoved, da si z varovanjem brvi ohranijo to preprotno zvezo Zaloške ceste s Štepanjovo vasjo.

u— **Hidranti mestnega vodovoda** so namenjeni izključno javni potrebi, predvsem za gašenje požarov ter morajo biti zato vedno v brezhibnem stanju. Zato je v interesu vseh hišnih posestnikov, da morebitne take pregreške takoj naznanijo mestnemu vodovodu ali pa bližnji policijski stražnici, da bodo krivci primerno kaznovani. Pri tem pa opozarjamo vse prebivalstvo, zlasti pa hišne posestnike in lastnike ter najemnike vrtov, da je jemanje vode iz požarnih hidrantov zasebnikom strogo prepovedano in tudi kaznovano. Dalje vabimo vse prebivalstvo, naj morebitne defekte na hidrantih in sploh na vodovodnem omrežju, kjer bi puščala voda, takoj javijo mestnemu vodovodu.

u— **Železničarska nabavilna zadruga** je podala svoj obračun. V nedeljo je bil občni zbor ene najmočnejših zadrug v Ljubljanski pokrajini, železničarske nabavilne zadruge. Zbora so se udeležili številni delegati, navzočih pa je bilo mnogo članov, ki jih ima zadruga okoli 5400. Lani je dobavila zadrugnikom ogromne količine živil in življenjskih potrebščin. Blaga je razdelila za nad 3 milijone lir. Na občnem zboru je bil med drugimi važnimi sklepi sprejet tudi predlog, da zadruga od 1. avgusta naprej speccirkega blaga ne bo dajala več na kredit. Za odbornike so bili ponovno izvoljeni Emil Klebel, R. Ogrin in P. Mašič, v nadzorni odbor pa J. Lavrič in S. Tekavec.

u— **Pse na vrvice!** Ker so mestni nasadi in tudi skoraj vse druge mestne in zasebne parcele selaj obdelane ter že povsod nasadi lepo uspevajo in obetajo tudi lepe pridelke, morajo tudi lastniki in prijatelji psov upoštevati predpis, da morajo pse voditi po parkih in vseh drugih mestnih nasadih na vrvice. Upoštevati pa morajo tudi velike stroške in trud zasebnikov, ki jim psi na njivah delajo veliko škodo. Zato opozarjamo in zadnjič opominjamo vse lastnike psov, naj vodijo po parkih in nasadih pse vedno na vrvice, ker bo odslej mestna občina vsakega psa, ki ga bo zasala v nasadih, brez obzira oddala konjaču in lastnika kaznovala.

u— **Sklepne produkcije Glasbene akademije.** Četrty javni nastop učencev Glasbene akademije in srednje glasbene šole bo v petek 26. t. m. ob 18.15 v veliki filharmonični dvorani. Na sporedu so skladbe Novaka, Händla, Beethovna, Wieniawskega in dr. Sporedi so naprodaj v Matični knjigarni.

u— **Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani.** Razdelitev izpričeval bo v torek, dne 30. junija 1942, ob 9. uri v običajnih učilnicah. Prigaševanje za šolsko leto 1942/43 se bo vršilo počenši od 6. julija 1942 do 29. avgusta 1942 vsak delavnik od 9. do 10. ure dopoldne. Vsakdo mora priti osebno in v spremstvu staršev ter predložiti a) s 4 lrami kolkovano prijavo za vpis, b) rojstni list, c) originalno izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu na gimnaziji ali o završnem izpitu na meščanski šoli. Sprejeti bodo tudi tisti (e) učenci (ke), ki so bili izključeni v šolskem letu 1941/42, bodisi da so obiskovali prvi ali drugi razred.

u— **Nesreče.** Na Celovski cesti je avto podri 51letno zasebnico Ano Vidmarjevo iz Ljubljane in ji prizadejal poškodbe po vsem životu. Desno nogo si je zlomila, ko je padla z voza, 39letna žena gostilničarja Marija Ahčeva s Turjaka. 11letna hči služtelja Vera Blaževa iz Device Marije v Polju je padla s kozoila in si zlomila obe roki. Pri padcu si je poškodovala levo nogo 86letna zasebnica Ema Parmova. Pri sekanju drv si je ranila palec desnice 17letna sobarica Alojzija Dovčeva. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— **Kartone** (škafle) za pošne pakete dobite najceneje v kartonari na Emonski cesti 2.

»Sedaj čakam že celo uro, ker ste mi rekli, da se milostiva kople! To ne bo trajalo več dolgo, kaj ne?«
»O pač, celih štirinajst dni. Milostiva se kople namreč ob morju.«

Zamislil se je, trenutek je vzdihal, brisal si je potno čelo, napenjal je vse svoje duševne moči, ko se je slednjič le nasmešnil in rekel radostno: »Naj preloži pogreb na drugi dan. Na veliko soboto, takoj po glorijski mu zazvonimo, da bodo gore ozelenele!«

Cerkovnik Peter je malomarno povelil ustnice in rekel suho: »O tem ni bilo treba tako dolgo premišljati. To smo tudi mi hoteli, toda prišel je gospod zdravnik, ki tega ni dovolil. Iz trupla že teče in razširja smrad. Pogreb mora biti v petek in tudi zvoniti moramo. Če ne bomo zvonili, pridemo z rodbino v sovraštvo za večne čase.«

»Če ni drugače, pač zvonite!« je vzdihnil župnik, ki so ga bolečine iznova napadle in za nič na svetu se ni več zmenil.

V zvoniku tirmalske cerkve so čepeli trije zvonovi kakor v kletki. O dveh ni bilo vredno govoriti, toda nad njima je visel zvon z levim glasom. Ohranil se je tu iz dob, ko so hodili in jahali podnevi po dolnji poti trgovci z bogatimi torovi drage robe, po noči pa tihotapci. Lahko je bilo zaboditi v gosto zamegljenih gorah in v silnih snežnih metežih. Takrat je bilo odredeno, da se mora oglasti zvon, razen v določenih urah, petkrat dnevno, zadnjič ob desetih zvečer. In mnogokrat je rešil s svojom mogočnim glasom življenje onim, ki so v gozdu zablodili.

Tista dolnja pot je že davno zapuščena in zarasla z gozdnim grmovjem, obmejne gore je predrla železna cesta z dolgim predorom, zvon je ob navadnih dneh onemel; ko pa se je oglašil ob nedeljah, je donel njegov čestiti glas daleč naokoli.

Na to se nista spomnila niti župnik, niti cerkovnik Peter. In na veliki petek popoldne, ko je vladal po vseh gorah globoki mir, ko so prinesli steklarji iz steklarne na ramah svojega mrtvega mojstra, se je

S Spodnje štajerske

Nadučitelj Martin Vrečko f. V Mariboru je umrl v nedeljo upokojeni nadučitelj Martin Vrečko, star 67 let. Zapustil je vdevo, hčerko go. Vladko Munda in sina Zvonka, medicina. Pokojnik je bil doma iz slovenjraške pokrajine in se je šolal v Mariboru. Dolgo vrsto let je bil učitelj in šolski upravitelj v Šošanu. V svetovni vojni si je nakopal bolezen, zlasti ga je mučil revmatizem. Kljub vsemu trpljenju je ucaikal lepo starost, nikoli pa ni izgubil dobre volje. Naj mu bo ohranjen lep spomin, žalujočim naše iskreno sožalje! — Nadalje so umrli v Mariboru 74 letna Jerica Vidovičeva, 77letni zasebnik Kamilo Tommasi in 55letni klepar Franc Pertot, v Račjem pa Terzija Bitenčeva.

Podpore. Z naredbo šefa civilne uprave na Spodnjem štajerskem bodo začeli od 1. julija dalje dajati posojila mladim zakoncem, pripomoči staršem z večjim številom otrok, podpore za izobrazbo in podporo za napredek kmetijskega prebivalstva. Za te podpore lahko zaprosijo člani Helmatbunda. Posojila za zakon omogoča mladim, zdravim nemškim pripadnikom poroko in ustanovitve domačega ognjišča. Najvišje posojilo je 500 mark in se vrača mesečno po en odstotek. Z rojstvom vsakega otroka se posojilo zmanjša za četrtino prvotne vsote. Podpora za otroke ima namen pospeševati zdravje nemške družine. Izplača se za tretjega in vsakega nadaljnjega otroka v mesečnem znesku 10 mark. V izjemnih primerih, kakor pri otrokih samskih žena, se lahko nakaže podpora že s prvim otrokom. Za izobrazbo dobijo podporo nemške družine, ki želijo izsolati nadarjene otroke v starosti do 25. leta. Podpora je za obisk strokovnih šol omejena na največ 4000 mark, drugače pa se redno nakazuje denar, potreben za šolnino, za vzdrževanje (v znesku do 50 mark mesečno), za vožnjo ter za stroške v teku šolskega leta.

Nezgode. Dveletni Maksimiljan Bračič iz Slovenske Bistrice je nevarno padel in se polomil. Šestletni Florijan Fridrih iz Smolnice pri Rušah je padel na prazno konzervno škatlico in se globoko vrezal v nogo. V neki mariborski tiskalnici so se sprijeli v stekli delavci in nameščenci in je bil tkalški mojster Eduard Rotter nevarno udarjen s kladivom. Poškodovanci so bili pripelani v bolnišnico.

O doživljanju na fronti v Severni Afriki bo v soboto predaval v Götzovi dvorani v Mariboru narednik Böckl, ki se je dalje časa mudil v Afriki. Predaval bo razne slike ter prikazal življenje vojakov in domaćinov v Libiji. Predavanje bo v ponedeljek ponovil v Celju, v torek pa v Trbovljah.

Štajerske okrožne prosvetne voditeljice, ki so zbrane v tečaju v Gradcu, so te dni obiskale Spodnje štajerske. V Mariboru so jih na kolodvoru slovesno sprejeli. Nato so obiskale vodstvo Helmatbunda, kjer so jim razlagali nemške kulturne naloge na Spodnjem štajerskem. Na učiteljsku so jim priredili tovariški večer. Naslednji dan so si ogledale mariborski muzej, potem pa okolico. Zvečer jim je za zaključek predaval politični referent dr. Carstangen o političnem stanju na Spodnjem štajerskem. V večernim vlakom so se vrnile v Gradec, kjer so v soboto zaključile tritedenski tečaj.

Skrb za vojne žrtve. V Mariboru so te dni zborovali bramborčadi skrbniki Helmatbunda, ki skrbijo za vojne žrtve. Zborovanje je vodil Franc Egger, ki je obširnoro razlagal naloge skrbnikov. Rekel je, da je skrb za vojne žrtve narodno in politično delo, ki bo samo tedaj uspešno, če bo skrbnik pokazal brezhibno obnašanje in pravega tovariškega duha. Na zborovanju so bili tudi zastopniki vojske in Rdečega križa.

Iz Hrvatske

Zagreb dobi nov nebotičnik. Hrvatski Pokojniški zavod je začel z gradnjo 16nadstropnega nebotičnika v Zagrebu.

Nove cene pšenice in koruza. V trgovinskem ministruvstvu je bila pod predsedstvom dr. Totha in ob navzočnosti dr. Dumadičica konferenca, kjer so razpravljali o vprašanju odkupne cene za pšenico in koruzo. Cene bodo zvišane, tako da bodo odgovarjale produkcijskim stroškom.

Zagrebska Filharmonija povabljena v Sofijo. Ob priliki gostovanja bolgarskega carskega simfoničnega orkestra v Zagrebu je povabil bolgarski poslanik Jordan Mačkarov zagrebsko Filharmonijo na gostovanje v Sofijo.

razmajal v zvoniku veliki zvon, da bi se bil skoraj postavil na glavo. In donel je skozi line tako močno, da je bilo slišati gotovo za deveto goro. Steklarska kapela je igrala žalostinke, učitelj je pel po poti v presledkih psalm: »Usmili se, o Gospod!« V cerkvi so zadonele orgle in spremljale zbor, ki je pel »Libera« in »Salve«. In na poti na pokopališče je se spet oglašil zvon s tako močnimi udari, kakor bi hotel zaboditi v rakvi počivajočega cerkvenega dobrotnika. Pogrebni sprevod se je slednjič ustavil ob grobu. Župnik Janez, ob bolesti in žalosti tako ganjen, da je tekel z njega pot v celih potokih, je listal v knjigi in že je odpiral usta, da bi zapel predpisano antifono: »Jaz sem vstajenje in življenje,« ko mu je zamrl glas na ustnicah — tako se je prestrašil...

Tik za pokopališčem se je oglašilo v tem trenutku iz gozda znani zvok gasilskega roga: »Tra-ra!...« Zatem je pridrljal par zapenjenih konj in za njim brigalnica, obložena z gasilci v popolni gasilski opreml.

Udeleženci pogreba se še niso dobro zavabili, ko se je ozval strašni »Tra-ra« z nasprotni strani, potem spet z desne in leve in v teku četrte ure so se zbrala vsa okoliška gasilska društva, kajti povsod so slišali veličasten glas zvana, ki je smel pretrgati molk velikega petka le v primeru požara.

V tem trenutku se je pretrgal las, Damoklejev meč je padel. Zadel je najprej župnika, ustavil pa se ni tako dolgo, dokler ni uničil vso idilo, v kateri se je tako dobro živelo. Ta dogodek je prišel namreč v javnost, zvedel je zanj tudi konzistorij, ki je postal v Tirmal posebnega komisarja, in v teku enega mesca je bil gospod Janez upokojen. Učitelj je sprejel službo v neki drugi vasi in novi župnik je odpustil Petra iz službe. Prebivalci se tem izpremembam niso upirali, še danes pa se spominjajo »poletnega župnika«.

I. Š. Bar:

Poletni župnik

II.

Namesto kaplana je dobil gospod župnik Janez naravnost od konzistorijata precej popra s pripombo, kako si more upati zahtevati na tak način pomoč tega dunovnika! Svetovali so mu, naj zaprosi za lažjo službo v kniki drugi župniji, ta mu bo podeljena, če ne zadoščajo več njegove sile za službo v gorah.

Ko mu je pokazala Marijana pismo, je tudi cerkovnik spoznal, da ne bo Tirmal videl kaplana, toda glave ni izgubil. Potolažil je hčerko, da ni mogoče misliti na kako se-litev, ker bi se ne mogla privaditi na druge razmere, ter ji je zagotovil, da »vzame« zdaj zadevo sam v roke.

Komaj je minilo leto, pa se je duhovna uprava v Tirmalu čudno preuredila. Župnik je namreč opravil vse posle celo zimo sede pri peči, kurjeni s smolnatimi smrekovimi panji. Peter pa je znal vse tako urediti, da župniku sploh ni bilo treba prestopiti praga. Cela naselbina je imela rada tihega, nebojevitiga in skromnega župnika Janeza. Obžalovala ga je, da ga je obiskal Bog z boleznijo, kak

SPORT

Zadnji dogodki pod ostrejšim steklom

Se nekaj pripisov k nedeljskemu sporedu na italijanskih terenih

O nedeljskih sportnih dogodkih po italijanskih terenih smo nekaj prvih, toda precej kratkih vesti zabeležili že v torkovi številki našega lista, vendar bi bilo treba, če prve skromne informacije dopolnimo s nekoliko podrobnostmi in obenem zabeležiti tudi na novo še nekaj podatkov, ki jih prvi dan sploh še nismo imeli na razpolago, in sicer takole:

O PRVEM FINALU

za italijanski pokal, ki je bil odigran med Milanom in Juventusom na igrišču prvega in se je končal remis 1:1, čitamo zdaj še, da je forma obeh moštvo pod vtisom soperice, ki je vladala med igro na igrišču, precej zastojala za običajno in sta posebno obe napadali vrsti zamudili marsikatero ugodno priložnost za povzemanje rezultata. Partija se je tako končala brez zmagovalcev in brez poraženih in ni prav nič doprinesla k nogometni slavi obeh enajstoric. Pristajati obeh taborov so se vrnili z igrišča z dolgimi nosovi in bodo morali pač počakati do prihodnje nedelje in na izid drugega finala, ki bo obenem z zmago navrgel zmagoviti enajstoritvi tudi dragoceno lovorko, ki bo obdana v tem tekmovalstvu.

SITUACIJA V DIVIZIJI B

se po nedeljskem XIV. kolu vsaj glede najvažnejšega mesta ni spremenila, saj je vodilna enajstorica Barija spet spravila dve točki in se tako še obetnejše odmaknila od svojih nasledovalcev. Najvažnejši izid tega termina je bil zabeležen v Pescari, ki je z najtesnejšim rezultatom dobila obe točki proti Padovi in se obenem pomaknila na najlepše, se razpoložljivo mesto v tabeli — pred oba nevarna tekmečca Vicenzo in Padova. Zaradi popolnosti navajamo na tem mestu še rezultat devete tekme one nedelje, ki ga zadnjič nismo slišali nikjer, bil pa je v resnici tudi brez vsakega zvoka. To je bil remis brez gola, po katerem sta se razšli moštvi Savone in Fanfule v Savoni. In da bo slika še jasnejša, dajemo v naslednjem tabeli pregled kandidatov z vsemi običajnimi številskimi, ki bo ostal do prihodnje nedelje naslednji:

Bari	31	19	8	4	44	23	46
Pescara	31	18	6	7	44	22	42
Vicenza	31	14	13	4	53	18	41
Padova	31	17	7	7	54	22	41
Brescia	31	15	7	9	51	33	37
Spezia	31	14	6	11	53	35	34
Novara	31	13	8	10	40	31	34
Pisa	31	14	5	12	42	50	33
Alessandria	31	13	5	13	36	44	31
Pro Patria	31	11	8	12	46	32	30
Udinese	31	12	6	13	36	42	30
Fanfule	31	12	5	14	41	41	29
Siena	31	11	7	13	34	35	29
Savona	31	11	6	14	39	37	28
Flumana	31	8	6	17	46	55	22
Reggiana	31	6	9	16	20	55	21
Prato	31	6	9	16	26	59	21
Lucchese	31	3	3	25	19	90	9

V TENISKEM SREČANJU

za rimski pokal, ki sta ga v ponedeljek končali reprezentanci Italije in Madžarske, so si domaćini po prvih dveh dnevih priskrbeli veliko premoč, in sicer kar s 3:0. Po prvem singlu — drugi je bil zaradi slabega vremena odložen na zadnji dan — ki se je končal v korist Romanonija, so Italijani v nedeljo dobili tudi oba dvojca, od katerih je posebno oni, v katerem sta Cucelli in Del Bello porazila elitno madžarsko dvojico, vreden vsega priznanja. Podrobno sta bila nedeljska izida takale: Bossi — Quintavalle: 6:3, 2:6, 7:5, 6:4; Cucelli — Del Bello: 6:3, 2:6, 7:5, 6:4; Cucelli — Del Bello: 6:3, 2:6, 7:5, 6:4; Cucelli — Del Bello: 6:3, 2:6, 7:5, 6:4.

Kako so se končali ostali trije singli, ki so bili odigrani v ponedeljek in v katerih je Italijo zastopal tudi mnogo obetajoči Rado nam še zmerom ni znano. Vsekakor je bil položaj že v ponedeljek zjutraj tako ugoden, da so domaćini ta dvoboj skoraj morali odločiti v svojo korist.

Z VESLASKIMI ČOLNI

ki so se v soboto in nedeljo iz Italije udeležili mednarodne regate v Grünau pri Berlinu in od katerih je v soboto četrdec brez krmarja zasedel častno drugo mesto za švicarji, so italijanski veslači drugi dan zabeležili drug pomembnejši uspeh, in sicer zmago v osmercu. V tej točki so veslači iz Rima pustili za seboj štiri druge močne čolne, deloma z Dunaja in deloma iz Berlina. Sicer pa so se dobro odrezali tudi v četrtercu s krmarjem, kjer so prav tako prišli na drugo mesto tik za švicarskim moštvom.

IN ATLETOV NA KUPE!

V stadionu Berti v Firenzi so v nedeljo nastopili številni najboljši atleti Italije in so res tudi postavili nekaj novih in letos še nezabeleženih rezultatov v Evropi. Med njimi velja na prvem mestu omeniti oba najboljša časa v teku na 400 m, in sicer 47.3 in 47.6 po zaslugi Lanzia in Ferrasutia kakor tudi rezultat v metu diska, ki ga je Consolini zalučal nič manj kakor na 49.46 m. Sicer pa so bili tudi v vseh ostalih točkah borbe zelo napete in rezultati več kot zadovoljivi. Tako je zmagovalac Mariani na 100 m prišel na 11 sek. in na 200 m na 22.2, medtem ko je na 1500 m zmagal Vitale s časom 3:55.6. V kopju je Masi dosegel zmazko 59.70 m, v skoku v daljino pa sta se Ossena in tudi Federzani pognala na 7.10 m. Tudi tretjeplasiirani Caldana je skočil 5 cm preko 7 metrske znamke.

V Modeni so imele veliko atletsko prireditve ženske, in sicer v glavnem za naslov državnih prvakinj v stafeti na 4x100 m. Zmagala je četvorica iz društva Venchi Unica v času natančnih 50 sekund. V okvirnih točkah so nastopile številne druge renomirane atletinje in dosegle najboljše mesta naslednje: v kroglu Piccinini z 11.89 m, v skoku v višino Jannoni z 1.50 m, v metu diska Tagliapietra s 37.21 m in v kopju Ballaban s 35.52 m.

SLABE SREČE

je bil deležen one nedelje novi evropski pravak v lahki teži Botta, ki je na stadionu Vigorelli nastopil v ekshibicijskem dvoboju proti manj znanemu nasprotniku Oreniu in je moral zapustiti deske po desetih krogih brez zmage. Srečanje je ostalo neodločeno, česar gotovo niso pričakovali niti največji pesimisti, tembolj, ker so po zadnji zmagi nad Bisterzom Botti vsi preročevali gladko pot do največjih uspehov.

Dogodki od nedelje

Kaj je bilo še novega po svetu?

Na štajerskem so imeli zadnjo nedeljo veliko kolesarsko dirko, in sicer na znani pohorski cesti od Reke do Sv. Aneha za štajersko gorsko prvenstvo. Udeležba tekmovalcev na tej 15 km dolgi in precej naporni progi je bila dovolj številna in se je razen domaćinov prijavilo na startu tudi nekaj vozačev iz Gradača in Inomosta. Dirko je dobil s skoraj 4 minutami naskoka domači dirkač Franc Podmilščak, ki je prevzelo progo v 47:27 in obenem za več kakor minuto izboljšal lanski rekord. Med prvimi desetimi, ki so se plasirali, je še šest ostalih domaćinov. Razglasitev rezultatov in razdelitev daril je bila v novo otvorenju Ruški koči pri Sv. Anehu še prav posebno priskrba. Organizacija prireditve je bila v rokah mariborskega kluba Edelweissa.

V nemškem nogometnem prvenstvu sta bila v nedeljo odigrana oba pofinala, od katerih pa smo mi po prvem prisluškovanju v torek zabeležili samo izid one, ki je bil za vso nogometno javnost pomembnejši, saj ga je prišlo gledat nič manj kakor 85.000 gledalcev — v olimpijski stadion v Berlinu. Tamkaj je dunajska Vienna zmagala nad berlinskim Blau-Weissom s 3:2 in dobila tako kot prva pravni nastop v finalu. Druga finalistka so skoraj ob istem času doleteli v Gelsenkirchenu, kjer je bivši nemški pravak Schalk 04 visoko porazil drugega kandidata Kickersa iz Offenbacha, z nič manj kakor 6:0. Finale za naslov letošnjega pravaka Velike Nemčije bo dne 5. julija tudi v berlinskem olimpijskem stadionu.

Med nogometnimi izidi na nemški strani bi bilo od zadnje nedelje zabeležiti še poraz, ki so ga Celjani v prvenstveni tekmi doživeli v Donawitzu. Domače moštvo je zmagalo s 5:3 (3:1). Celjani so po splošni sodbii igrali preostro, najboljšega človeka pa so imeli v srednjem napadalnem Dobrajcu, ki je dosegel tudi vse tri gole. — Jeseničani so imeli goste iz Celovca, in sicer moštvo KAC za prvenstveno tekmo, ki pa ni bila odigrana, ker ni bilo iz Kranja določenega sodnika. Tako so tamkaj igrali samo prijateljsko tekmo, ki se je končala s porazom gostov.

V Rumuniji je bilo pred kratkim končano tekmovalanje za besarabski pokal, ki je veljalo obenem za prvenstveno oceno. V tem dolgotrajnem tekmovalstvu se je do konca prebilo moštvo Rapida iz Bukarešte, ki je v zadnjem nastopu tesno, toda zaslužno zmagalo nad železničarsko enajstorico iz Turn-Severina.

Švedski tekač Arne Andersson je na enem zadnjih mitingov postavil odlični čas 3:49 v teku na 1500 m. Še bolj presenetljiv

pa je rezultat nekega Arne Ahlsena, ki ga nihče ne pozna in je na isti prireditvi tudi pritekel v cilj s časom pod 3:50 (3:49.8), kar pomeni, da imajo švedi sedaj kar 5 srednjeprogashev, ki lahko dosežejo takšne izborne čase na tej progi.

Na nedeljskem ženskem atletskem mitingu v Frankfurtu je »padel« nov svetovni rekord v kopju, in sicer po zaslugi Steinhuejerje iz Kölna, ki je vrgla orodje do 47.24 m ter s tem za natančno pol metra izboljšala dosedaj veljavno najboljšo znamko na svetu — v rokah Američanke Gindele že od leta 1932.

Skoraj istočasno z vestjo o smrti finskega smučarja V. Saresa je prispelo tudi poročilo, da je na vzhodni fronti padel poročnik Malmgren, ki je bil eden najbolj znanih finskih aktivnih nogometašev in opetovano tudi kapetan državne reprezentance. Malmgren je bil zadnjo jesen težko ranjen, toda po okrevanju se je takoj spet javil na fronto, kjer je zdaj padel junaške smrti.

Iz Novega mesta

n — Lepo vreme. Po celotnem lemskem deževnem vremenu je v ponedeljek prišel pihati močan in mrzel severovzhodnik, ki je občutno ohladil ozračje. Temperatura se je ves dan sukala le malo nad 10 stopinj in so meščani prinesli iz omar na dan po vrtnike. V noči na torek pa je nastopil temnejši vremenski preobrat in se je nebo dobodra zjasnilo. V torek zjutraj je prebulo Novomeščane krasno sončno poletno jutro in že v zgodnjih dopoldanskih urah se je dvignilo živo srebro dokaj nad 20 stopinj. Vremenski preobrat so posebno toplo pozdravili mnogi kmetovalci, ki jih je sreli kosonje že pred tednom dni priseljenit dež in je tako niso mogli pravočasno opraviti. Kljub temu pa je zemlja še potrebna dežja, saj je posebno ponedeljkovo vetrovno vreme zopet dobodra izsušilo zemljo.

n — Maksimálni cenik za pivce. Okrajni civilni komisar je izdal za novo mešički okraj nov cenik za pivo: Odslej veljajo za Novo mesto in okoliške občine naslednje cene piva: v vrčkih pol litra 3.45 lire, tri deci 2 lire; v originalnih steklenicah pa 4.30 lire. V občini Sv. Križ pri Kostanjevici in žužemberku stane pol litra piva 3.70 lire, tri deci 2.20 lire in v originalnih steklenicah 4.55 lire; v občini Velika Loka stane pol litra 3.20 lire, tri deci 1.90 lire in v originalnih steklenicah 4 lire; v občini Ajdovce pol litra 2.95 lire, tri deci 1.80 lire in v originalnih steklenicah 3.80 lire. Prekoračenje teh najvišjih cen se bo kaznovalo najstrože.

n — Živinski sejem. Na ponedeljkov živinski sejem je bilo pripeljanih le manjše število prašičev, večina iz Kostanjevice in St. Jerneja. Povpraševanje za prašiče je bilo veliko, zato so se tudi dvignile cene in je bila večina prašičev hitro prodana. Na sejem so pripeljali večinoma le prašiče za rejo.

n — Življenje in smrt. V maju je bilo v šmihelski in mirmoški župniji rojenih 15 otrok, od tega 8 deklet in 1 par dvojčkov. Umrlo so: Murn Franc iz Novega mesta in Sušteršič Ciril iz Gornjih Lakenc. Poročili pa so se: Zupančič Martin in Plantan Ana, Borštnik Anton in Glavič Franciška, Maver Alojzij in Vilic Jožefa, Kump Franc in Polomarek Ljudmila, Vovk Franc in Erjavac Marija, Fink Anton in Ilar Ana.

n — Gad je je pil. V Paki pri St. Petru pri Novem mestu je šla nabirat v bližnji gozd jagode 10letna posestnica hči Marija Zagorac. Ko se je na poseki sklanjala za jagodami, jo je nenadoma pidi gad v boso nogo. Dekleto se takoj prepeljali v novomeško žensko bolnišnico, kjer se nahaja že izven nevarnosti.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 25. JUNIJA 1942-XX
7.30: Poročila v slovensčini. 7.45: Lahka glasba; v odmoru (8.00) napoved časa. 8.15: Poročila v italijansčini. 12.15: Koncert altistke Bogdane Stritarjeve. 12.40: Orkester, vodi dirigent Angelo de Angelis. 13.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.15: Izmenjalni koncert z Nemčijo. 17.15: Komorno glasbo XVI. stoletja izvajajo sopranistka Inge Nicolai, baritonist Mario Borriello, violinista Viktor Emanuele in Walter Lonardi ter pianist Giorgio Favaretto. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa; poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.30: Vojake pesmi. 20.45: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec sodeluje sopranistka Pavla Lovsetova. Opera na glasbo. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (A. Dermelj, violina; C. Sedlbauer, čelo; M. Lipovšek, klavir). 22.00: Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. 22.45: Poročila v italijansčini.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Milarja

izveščenega za izdelavo toaletnega mila ter pralnega kakor tudi enotnega mila, sprejem. Ponudbe s prepisi spraveval in zahtevkom plače na ogl. odd. Jutra pod »Samo izveščen milarje.« 8438-1

Postrežnico

snažno in pošteno, sprejem. takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8443-1

Šiviljsko pomočnico

sprejem. takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8443-1

Služkinjo

pridno in pošteno, 18cm. Sv. Petra cesta 24-II. 8446-1

Modistko

spretno prodajalko sprejem. Ponudbe z navedbo prakse na ogl. odd. Jutra pod »Modna trgovina.« 8449-1

Briv. pomočnika

sprejem. takoj. Merlak. Sv. Petra c. 76. 8456-1

Vajenci (-ke)

Beseda L. — 30, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Slaščičarskega vajenca

sprejme slaščičarna Morla. Igriška ul. 10, Ljubljana. 8436-44

Vajenca

sprejem. Košak Ivan, slikar in pleskar, Ljubljana, Gorupova ul. 4. 8441-44

Brivskega vajenca

sprejem. — Društvo. Zelena jama. 8458-44

Knjige

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Zbirko

Lichtensteina, skoro kompletno, zelo ugodno prodam. Istotako Commissariato avionsko Sloven. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prilika.« 8442-8

Prodam

Beseda L. — 30, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Zimo za modroce

kupite ugodno pri »Zima« Milan Jager, mehničarna predilnica žime, Ljubljana, Sv. Petra cesta 17, tel. 20-45. 8435-6

Kauč

in dva naslanjača prodam za L. 1800.—. Izdati otroško stajajo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8450-6

Repeticijski teodolit

prvo vrstne znamke, brez višinskega kota, z univerzitetnim preizkuševalnim spravevalom, poceni naprodati. Frančiškanska ulica 10, Mercedes. 8447-6

Auto, moto

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

DKW motocikle

še nekaj komadov po tovarniški ceni prodajamo zastopstvo Lovše, Celovška cesta 95. 8439-10

Fiat Topolino

Cabrio, skoraj nov, prodajamo ugodno DKW zastopstvo Lovše, Celovška 95. 8440-10

Kapital

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Kot družabnik

pristopim k dobro vplelanemu podjetju s kapitalom od 40 do 50 tisoč lir. Vprašajte pri: RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ul. 12. 8457-16

Pohištvo

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Snažno pohištvo

vseh vrst, otroške postelje, štedilnike, plinske in električne kuhinje, ter druge uporabne predmete, stalno kupuje Nogleda trgovina »Ogleda« Mestni trg 3, vhod skozi vežo. 8219-12

Posest

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Polovico hiše

kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prilika« solastnik. 8410-20

Lepo zemljišče

oddajeno 3 minute od travinja in gl. ceste v zapadnem delu mesta, po zelo ugodni ceni naprodaj. Informacije tel. 20-37. 8454-20

Kolesa

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dva triciklja

eden malo rabljen in en nov, izvrstne izdelave, skoraj za polovico ceno naprodaj. Generator delavnica, Tyrševa c. 13 (levo Figovčeve dvorišče), tel. 29-27. 8452-11

Sobo odda

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Oddam eni osebi

prazno sobo, mirno, sončno, v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8434-23

Lepo opremljeno

sobo s souporabo kopalnice, takoj oddam gospodu, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8453-23

Sobe išče

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Opremljeno sobo

18cm s 1. julijem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Svoje posteljino perilo.« 8448-23a

Stroji

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Pisalni stroj

velik, slovenske črke, v velikem stanju, ugodno naprodaj. — Rudolf ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica 12. 8451-29

Dne 26. junija 1942

ob 16. uri se vrši dražba enega vagona jamskega lesa, 10.360 kg, v skladišču postaje Ljubljana. Skladiščno vodstvo. 8433-32

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dne 26. junija 1942

ob 16. uri se vrši dražba enega vagona jamskega lesa, 10.360 kg, v skladišču postaje Ljubljana. Skladiščno vodstvo. 8433-32

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dražbe

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.